

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Tělesná výchova

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Management sportovní

Hiporehabilitace v Občanském sdružení Svítání v Liberci

Hiporehabilitace into civic association Svítání in Liberec

Hipporehabilitation der Bürger-Vereinigung Svítání in Liberec

Bakalářská práce: **09- FP- KTV- 330**

Autor:

Podpis:

Jitka Zaschová

Adresa:

Skřivánčí 65

466 01 Jablonec nad Nisou

Vedoucí práce: **PaedDr. Lada Čuříková**

Počet

stran	grafů	obrázků	Tabulek	pramenů	příloh
63	3	0	7	28	6

V Liberci dne: 18.5.2009

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 18.5.2009

Jitka Zaschová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce paní PaedDr. Ladě Čuříkové za cenné rady a připomínky. Ráda bych také poděkovala paní Ing. Dagmar Patočkové za poskytnuté informace a materiály o Občanském sdružení Svítání.

Anotace

Bakalářská práce byla zpracována s cílem provést SWOT analýzu a základní finanční analýzu Občanského sdružení Svítání. Práce popisuje a zpracovává jednotlivé informace získané z volně dostupných zdrojů, dále pak informace poskytnuté týmem OS Svítání, a to především Ing. Dagmar Patočkovou. Nejprve je v práci představena metoda hiporehabilitace - její historie a dělení. Zaměřuje se na několik hledisek, která by mohla přiblížit metodu rehabilitace pomocí jízdy na koni. Dále je zde popsáno Občanské sdružení Svítání, na které je provedena SWOT analýza a základy z finanční analýzy. V práci je zdůrazněno mnoho předností tohoto sdružení, ale jsou zde také odhaleny některé nedostatky. V závěru práce jsou zformulovány návrhy na zlepšení chodu celého sdružení, a to nejen po stránce finanční. Pokud se je OS Svítání rozhodne využít, tak věřím, že přispějí ke zlepšení kvality služeb a spokojenosti pacientů.

Annotation

This Bachelor's thesis was written with the goal of carrying out a SWOT analysis and a basic financial analysis of the Citizens Association (OS) of Svítání, the Czech Republic. It describes and processes information gathered from open sources and information provided by the OS Svítání, with special thanks to Ing. Dagmar Patočková. First of all, hypotherapy is introduced to include its history and organization. This work focuses on several points of view, which can clarify the method of rehabilitation through horseback riding. Second of all, there is a description of the OS Svítání upon which the SWOT and financial analyses were based. This thesis focuses primarily on the positive aspects, but also reveals certain shortcomings. In conclusion, this work formulates suggestions for organizational and financial improvements. If the OS Svítání adopts the above suggestions, this will contribute to an increase in quality of service and patient satisfaction

Die Annotation

These dieser Bachelorarbeit wurde mit dem Ziel der Durchführung einer SWOT-Analyse und der grundlegenden Finanzanalyse der Bürger-Vereinigung (OS) von Svítání, in

der Tschechische Republik geschrieben. Sie beschreibt und formuliert Informationen, die von den offenen Quellen erfasst werden und von den Informationen, die von der OS Svitani, mit speziellen dank Ing Dagmar Patockova versehen werden. Zuerst wird Hypotherapie eingeführt, um seine Geschichte und Organisation einzuschließen. Diese Arbeit konzentriert sich auf einige Gesichtspunkte, die die Methode der Rehabilitation durch Pferdereiten erklären können. An zweiter Stelle von allen, gibt es eine Beschreibung der OS Svitani, nach dem die SWOT und die Finanzanalysen basiert werden. Diese These konzentriert sich hauptsächlich auf die positiven Aspekte, aber deckt auch bestimmte Mängel auf. Als schlußfolgerung formuliert diese Arbeit Vorschläge für die organisatorischen und Finanzverbesserungen. Wenn die OS Svitani die oben genannten Vorschäge annimmt, trägt dieses zu einer Zunahme der Servicequalität und der Patienten-Zufriedenheit bei.

Obsah

Seznam použitých zkratk	9
Úvod	10
1. Cíle práce	11
2. Hiporehabilitace	12
2.1 Historie hiporehabilitace ve světě	13
2.2 Historie hiporehabilitace v České republice	14
2.3 Organizace, které se zabývají hiporehabilitací	16
2.4 Terminologie týkající se osob a koní zapojených do hiporehabilitačních programů	19
2.5 Studie a měření účinků hiporehabilitace	21
3. Dělení hiporehabilitace	23
3.1 Hipoterapie	23
3.1.1 Výběr a výcvik koně pro hipoterapii	24
3.1.2 Použití hipoterapie	26
3.1.3 Kontraindikace hipoterapie	27
3.2 Léčebně pedagogicko – psychologické ježdění	28
3.3 Parajezdectví	30
4. Občanské sdružení Svítání	34
4.1 Historie Občanského sdružení Svítání	35
4.2 Koně v OS Svítání	36
4.3 Kazuistiky OS Svítání	37
4.4 Další vzdělávání v hiporehabilitaci	38
4.5 Akce OS Svítání	40
5. Analýza OS Svítání	42
5.1 Základní informace o sdružení	42
5.2 Ekonomická situace	44
5.3 Statistiky terapií	48
5.4 Sponzoři	50
5.5 SWOT analýza OS Svítání	53
6. Návrhy na zlepšení činnosti	56
6.1 Návrhy na zlepšení odbornosti sdružení	56

6.2 Návrhy na zlepšení finanční situace sdružení.....	57
Závěr	59
Seznam literatury	60
Seznam příloh	63

Seznam použitých zkratk

ADHD – lehká mozková dysfunkce

atd. – a tak dále

ČJF – Česká jezdecká federace

ČR – Česká republika

ČSH – Česká hiporehabilitační společnost

DKThR - Deutsche Kuratorium für Therapeutisches Reiten

DMO – dětská mozková obrna

EAGALA - Equine Assisted Growth And Learning Association

EAP – Equine Assisted Psychotherapy (psychoterapie prostřednictvím koní)

EAT – Equine Assited Therapy (léčení prostřednictvím koní)

EEL – Equine Experimental Learning (zážitkový výcvik s pomocí koní)

EFP – Equine Facilitated Psychotherapy (podpůrná psychoterapie s koňmi)

FRDI - The Federation of Riding for the Disabled International

HT – hipoterapie

JK – jezdecký klub

LPPJ – léčebně pedagogicko – psychologické ježdění

MHD – městská hromadná doprava

NARHA – North American Riding for the Handicapped Association

OS – občanské sdružení

RDA – Riding for the Disabled Association

SH – sportovní ježdění hendikepovaných

tj. – to je

tzn. – takzvaný

tzv. – to znamená

ÚVOD

Metoda hiporehabilitace (rehabilitace na koni) je lidem pracující v oboru rehabilitace a lékařství velice známou a uznávanou metodou. Rozhodla jsem se pro toto téma, abych prospěšnou metodu hiporehabilitace dostala do podvědomí těm, kteří o ni ještě neslyšeli. Hiporehabilitaci lze definovat jako cílené využití práce s koněm a využití trojrozměrného pohybu koně ke zmírnění nebo odstranění příznaků pohybového aparátu, příznaků duševní choroby či mentálního handicapu, nebo k dosažení pozitivních změn v chování.

Tato práce se zabývá prováděním této metody terapie v Občanském sdružení Svítání. Hlavní náplní činnosti Občanského sdružení Svítání je hiporehabilitace. Posláním sdružení je vykonávat hiporehabilitaci pro děti i dospělé s různými zdravotními problémy a touto rehabilitační metodou pomáhat a přispívat ke zlepšení zdravotního stavu a kondice zdravotně postižených. Svítání se také snaží zvyšovat informovanost veřejnosti o hiporehabilitaci a zároveň zvyšovat prestiž oboru v komplexu běžných rehabilitačních metod. Hlavním cílem tohoto sdružení je poskytovat služby hiporehabilitace co možná nejširšímu rozsahu klientům.

Výběr právě Svítání nebyl náhodný. S občanským sdružením jsem totiž několik let úzce spolupracovala. Doufám, že tato práce seznámí mnohé nejen s metodou léčby postižených pomocí koňského hřbetu, ale také vyzvedne dobré jméno, které sdružení po jeho desetileté provozování má.

V první části práce je konkrétněji popisovaná metoda hiporehabilitace a její stručná historie. Tento obor má několik důležitých členění, které je následně popsáno. OS Svítání se má možnost věnovat jen některým oblastem hiporehabilitace.

Součástí bakalářské práce je finanční analýza organizace. Protože tým OS Svítání dobře znám, je pro mě jednodušší analyzovat některé interní informace, protože mám snadnější přístup k datům. Pro analýzu tedy použiji vnitřní informace sdružení spolu s dalšími veřejně prospěšnými materiály.

V poslední části práce jsou formulovány některé návrhy na zlepšení činnosti Svítání. Tyto návrhy jsou v praxi použitelné. Pokud se je sdružení rozhodne využít, tak věřím, že přispějí ke zdokonalení chodu Svítání, zlepšení kvality služeb a tím i spokojenosti klientů.

1 Cíle práce

Hlavní cíl

Analýza finančního zajištění Občanského sdružení Svítání v Liberci.

Dílčí cíle

- a) Teoretické seznámení s metodou hiporehabilitace, uvedení základní historie tohoto oboru a jeho dělení.
- b) Popsání činnosti Občanského sdružení Svítání, poslání a cíl sdružení.
- c) Sestavení SWOT analýzy OS Svítání, zpracování finančních zdrojů.
- d) Zjištění nedostatků ve finančním zajištění sdružení na základě SWOT analýzy a doporučení řešení.

2 Hiporehabilitace

Řecké slovo "hippos" znamená kůň, rehabilitace je slovo latinské a dá se vyložit jako "náprava stavu". Hiporehabilitace tedy můžeme volně přeložit jako léčebnou jízdu na koni. Dlouhodobými průzkumy v zahraničí, ale i u nás je prokázáno, že se jedná o jednu z neúčinnějších forem rehabilitace. Rehabilitace s pomocí pohybu koně, resp. jeho hřbetu. Při jejím dlouhodobém a pravidelném provozování se pak objevují velmi dobré výsledky zvláště u neurologických onemocnění. Týká se to především dětské mozkové obrny a roztroušené sklerózy mozkomíšní. (MLČKOVSKÝ, 2004)

Význam slova hiporehabilitace je pro každého jiný. Záleží na tom, z jakého úhlu na něj pohlédneme. Z pohledu pacienta nebo maminky postiženého dítěte hiporehabilitace znamená hlavně naději, pozitivní výhled do budoucna, příjemně strávený čas a především relaxace, která je spojená s nenásilnou terapií. Pro konkrétní instituci, která provozuje tento obor, hiporehabilitace znamená na jednu stranu nové zkušenosti a poznatky, příjemně a užitečně strávený čas, radost ze smysluplné práce a rozzářené oči dětí i dospělých. Na druhou stranu si pracovníci pod pojmem hiporehabilitace vybaví stovky nachozených kilometrů v nesnesitelném vedru či urputné zimě, problémy s financemi, nekonečné shánění dobrovolníků na zajištění provozu, hodiny studia a dumání, jak nejlíp situaci zvládnou, zklamání při jednání s potencionálními sponzory atd. Dnes ale pracovníci v hiporehabilitace vědí, že tato metoda funguje a že jim to za všechny případné potíže stojí.

Hiporehabilitaci můžeme definovat jako metodu léčebné rehabilitace využívající pohyby koňského hřbetu a koňského prostředí k terapeutickým účelům. Pacient je z hlediska ovládání koně naprosto pasivní. Podstatou léčebného působení je využití přirozeného pohybu zvířete s jeho typickým chůzovým mechanismem. Pacient se snaží o soulad s pohybem koně. U každé terapie je nutná přítomnost fyzioterapeuta a hipologa. Pro každého se stanovuje individuální léčebný plán s vyznačeným cílem terapie. Velmi důležitá je spolupráce mezi ošetřujícím lékařem a fyzioterapeutem. Obvyklá délka terapie je 20 minut. Je samozřejmě možné ji upravit podle stavu pacienta - tedy využít dobu kratší, ale naopak i delší až 2krát 20 minut. Období k vyvolání pozitivního efektu na pacienta se uvádí 2-3 měsíce s intenzitou 2-3krát týdně po dobu 30-40 minut. Hiporehabilitace je vhodná pro široký okruh pacientů (nerozhoduje věk, stupeň mentálního nebo tělesného postižení). (KULICHOVÁ, 1995)

2.1 Historie hiporehabilitace ve světě

MUDr. Jana Kulichová (1995) uvádí: „Spojení člověka a koně patří k lidskému kulturnímu dědictví. S prvními vyobrazeními koně ve spojitosti s člověkem se setkáváme na uměleckých předmětech – vázách z 8.st.př.n.l v Athénách, další vyobrazení pocházejí např. z 2. století před Kristem z Číny.“

Nerandžič (2006) uvádí: „První známky o koních, jež byli využiti k léčení, pocházejí od jihoamerických indiánů, kteří nechávali své bojovníky ležet napříč přes hřbet koně. Ten musel chodit nebo klusat. Rytmičný pohyb koňského hřbetu masíroval hrudní koš bojovníka a poloha napříč zase udržovala dýchací cesty volné. Léčebné působení tedy spočívalo v nepřímé srdeční masáži a povzbuzování dechových funkcí člověka.“

Kdy se kůň zapojil do léčebného procesu je těžké odhadnout, ale víme, že již řecký lékař Hippokrates v 5. st. př.n.l. se zmiňoval o pozitivním vlivu jízdy na koni.

Ve 2. st. n.l. další řecký lékař Galenos, osobní lékař Marca Aurelia, doporučoval jízdu na koni. Dalším důležitým mezníkem byla kniha italského lékaře Hieronymuse Mercurialia „De Arte Gymnastica“ z roku 1569, ve které se zmiňoval o jízdě na koni. V roce 1870 francouzský lékař J.C. Tissot ve své knize „Léčebná a chirurgická gymnastika“ vysvětlil, že v léčbě je nejlépe využitelný krok koně, a uvedl také možné kontraindikace.

V historii hiporehabilitace se objevil i mechanický kůň. Spousta „koumáků“ se snažila (a stále snaží) vymyslet ideálního mechanického koně, který by mohl nahradit koně živého, tím samozřejmě snížit riziko pádu, snížit náklady a umožnit jízdu na koni např. v poklidu domova. Jeden z prvních takových koní byl vyroben již v roce 1890 Švédem G. Zanderem. Ačkoli tyto „mašiny“ zvládnou napodobit pohyby, které zažíváme při jízdě na koni, chybí vztah se živým zvířetem, venkovní aktivita, a to jsou nenahraditelné součásti hiporehabilitace.

Podle historických záznamů se koně zařadili do léčebné rehabilitace válečných veteránů po 1. světové válce. V roce 1946 se rehabilitace s pomocí koní stala součástí léčby pohybových poruch způsobených infekční mozkovou obrnou ve Skandinávii. (LANTELME, SMÍŠKOVÁ, 2009)

Začátek moderní hiporehabilitace se datuje od roku 1952, kdy se dánská drezúrní jezdčynie Lis Hartel, ochrnutá od kolen dolů po infekční mozkové obrně, umístila na druhém místě na Olympijských hrách v Helsinkách v Grand Prix drezúře. Jezdkyně světu sdělila, že to byla právě jízda na koni, která jí pomohla být opět pohybově nezávislá. Se svou přítelkyní dánskou fyzioterapeutkou Ullou Harpoth, poté založily první hiporehabilitační středisko.

Od počátku 60. let 20. století se začínají objevovat první organizace a spolky, zabývající se léčebným ježděním na koni, s cílem si předat zkušenosti a znalosti, a tak rozšířit všeobecné povědomí. V roce 1964 vznikla ve Velké Británii organizace Advisory Council of Riding for the Disabled, která byla roku 1969 začleněna do Riding for the Disabled Association (RDA). K největšímu profesionálnímu a organizovanému rozvoji tohoto oboru dochází v Německu, kde bylo v roce 1970 založeno Deutsche Kuratorium für Therapeutisches Reiten (DKThR). Podobný vývoj proběhl v celé Evropě, více organizovaně v Rakousku, Švýcarsku, méně ve Francii, Itálii, Velké Británii a severských zemích. Na americkém kontinentě je hiporehabilitace nejvíce propagovaná v USA a Kanadě. Americká společnost North American Riding for the Handicapped Association (NARHA) je jedna z velmi ambiciózních a nejlépe organizovaných společností na světě. (LANTELME, SMÍŠKOVÁ, 2009)

Protože bylo potřeba komunikovat a předávat si informace i na mezinárodní úrovni, v Paříži se v roce 1972 konal 1. mezinárodní kongres. Následovaly další – 1975 v Basileji, 1979 ve Warvicku, 1982 v Hamburku.

V Miláně v roce 1985 byla založena organizace „Riding for the Disabled International“(RDI), která sdružovala čtrnáct států. Následně v Torontu v roce 1988 byla organizace přejmenována na „The Federation of Riding for the Disabled International“(FRDI). Od té doby se mezinárodní kongresy konají každé 3 roky a v současnosti je členem FRDI kolem 130 zástupců z více jak 50 zemí. (LANTELME, SMÍŠKOVÁ, 2009)

2.2 Historie hiporehabilitace v České republice

T. G. Masaryk tvrdil, že jízda na koni je nerychlejší tělocvik, protože se zapojuje najednou celé tělo, plíce i srdce. Začátky hiporehabilitace v naší republice se datují od roku 1947. Tehdy se léčba zaměřovala hlavně na pohybové poruchy po infekční mozkové obrně.

Používali se především koně huculského plemena. Historie tohoto koně se nepočítá na stovky, ale na tisíce let. Je to kůň silný, odolný a výjimečně spolehlivý při práci s dětmi. V Hucul Clubu ve Zmrzlíku u Prahy byla zahájena novodobá hipoterapie v roce 1976 ve spolupráci s profesorem Lewitem, a to jako první středisko ve střední Evropě.

Poté se hipoterapie rozšířila do rehabilitačního ústavu v Chuchelné u Opavy pro dětské klienty, kam v roce 1979 fyzioterapeutka Helena Hermach-Lewitová dovezla nejen dva huculy ze Zmrzlíku, ale také metodiku a zkušenosti ze zahraniční stáže. Následně se tato metoda léčebné rehabilitace začala nabízet v lázních Karviná-Darkov, Luže-Košumberk a psychiatrických léčebnách Zbůch, Praha-Bohnice a na mnohých dalších místech. Při rozvoji hiporehabilitace pomohla i odborná podpora osobností v oblasti rehabilitace, jako Doc. MUDr. František Véle, CSc., primář MUDr. Lubor Zahradka, profesor Karel Lewit a Doc. PaedDr. Pavel Kolář. (LANTELME, SMÍŠKOVÁ, 2009)

Na začátku 90. let i u nás zavládlo nadšení a profesionálové cítili potřebu sdružit se a komunikovat spolu. V roce 1991 byla založena Česká hiporehabilitační společnost (ČHS), která v té době sdružovala špičky v tomto oboru. Název a náplň vzdělávacích kurzů byly převzaty z Německa. ČHS se stala přidruženým členem The Federation of Riding for the Disabled International (FRDI). Český zástupce byl poprvé v historii roku 1991 na mezinárodním kongresu v Dánsku. Sídlo bylo původně v lázních Luže-Košumberk, později se přesunulo do Bohnic U Prahy. Cílem společnosti je sdružovat lékaře, terapeuty, pedagogy i jezdecké instruktory, všechny, kteří pracují s koňmi v některých disciplínách hiporehabilitace. Společnost je otevřená i pro klienty a jejich rodinné příslušníky. V roce 2006 ČHS sdružovala 40 středisek provádějících především hipoterapii a léčebně pedagogicko-psychologické ježdění (LPPJ) a 160 individuálních zájemců. Bohužel neprovádí garanci nabízených služeb.

Určitě stojí za zmínku i rozvoj parajezdeckého sportu v České republice. Parajezdeckví - neboli sportovní ježdění pro osoby se zdravotním postižením je jednou z disciplín hiporehabilitace, která je velmi oblíbená. Paravoltiž existuje v ČR od roku 1995 a každoročně se koná Mistrovství ČR. Paradrezúra má přibližně stejné začátky a od roku 1999 se koná každým rokem Mezinárodní mistrovství a Mistrovství ČR. V roce 1997 přibýlo paravozatajství a v roce 2003 se objevila další disciplína, a tou je parawestern. (LANTELME, SMÍŠKOVÁ, 2009)

V ČR bohužel neexistují oficiální kritéria a regulace, jak hiporehabilitaci provádět z hlediska bezpečnosti a poskytování kvalitní péče. Spíše se stává, že ti zkušení a zodpovědní „volají“ do světa pravidla a žádají ostatní, aby je v zájmu klientů respektovali. V současné době existuje jen několik opravdu kvalitních středisek, které provozují hiporehabilitaci pod vedením zkušených a vzdělaných profesionálů na perfektně vycvičených a zdravých koních. Setkala jsem se i s názorem hipologů, že vysloužilý a částečně chromý kůň je vhodným koněm pro hiporehabilitaci. Prozatím je možné, že každý, kdo má koně na dvorku, může prohlašovat, že dělá hiporehabilitaci, a žádat i o dotace a granty. Tento přístup může poškodit nejen klienty se zdravotním postižením (někdy i trvale) ale samozřejmě také jméno a pravý význam hiporehabilitace v ČR. (LANTELME, SMÍŠKOVÁ, 2009)

2.3 Organizace, které se zabývají hiporehabilitací

Česká organizace, která se zabývá hiporehabilitací

Česká hiporehabilitační společnost (ČHS) byla založena v roce 1991 a sdružuje zájemce o hiporehabilitaci z celé České republiky. ČHS je dobrovolné, nezávislé a nepolitické občanské sdružení, jehož smyslem je šíření rehabilitace prostřednictvím koně, včetně psychoterapeutického přístupu, integrace a sportovního využití osob se zdravotním postižením. ČHS byla založena v roce 1991 a sdružuje lékaře, fyzioterapeuty, ergoterapeuty, pedagogy i jezdecké instruktory, všechny ty, kteří používají koně v lékařství, pedagogice a sportu. Významnou složkou členské základny jsou klienti a jejich rodinní příslušníci.

Cílem činnosti je prosazovat a udržovat odborné provádění metody, školit pracovníky, zajišťovat vydávání odborné literatury, sloužit jako informační databáze a zprostředkovat kontakt mezi jednotlivci. Dále navazovat kontakt s příslušnými odbornými organizacemi v Čechách i na mezinárodní úrovni, pomáhat při zakládání nových center a při výměně zkušeností mezi centry již fungujícími i rozvíjet kontakty se společnostmi podobného zaměření. (LANTELME, 2008)

Úkoly ČHS:

- podpořit rozvoj a propagaci hiporehabilitace v ČR
- dostat hiporehabilitaci do podvědomí široké veřejnosti (jako každou jinou rehabilitační metodu)
- podporovat kvalitu terapie ve všech střediscích po ČR

- pomáhat při zakládání nových center a při výměně zkušeností mezi centry, která již fungují
- organizovat další vzdělávání v metodice jak po stránce teoretické (vedení seminářů, školení), tak po stránce praktické (vedením vlastních tréninkových soustředění)
- vytvoření podmínek pro pravidelnou pohybovou aktivitu tělesně, mentálně, smyslově i duševně handicapovaných osob spojenou s jízdou na koni
- podporovat a udržovat odborné provádění metody
- zajišťovat vydávání odborné literatury
- navazovat kontakt s příslušnými odbornými organizacemi v Čechách i na mezinárodní úrovni

Světové organizace, které se zabývají hiporehabilitací

Federation of Riding for the Disabled International (FRDI), zhruba přeloženo jako „Mezinárodní federace ježdění na koni pro osoby se zdravotním postižením“, byla založena v Belgii v roce 1980. Výkonný výbor tvoří mezinárodní sbor vedený prezidentem. FRDI se rozrostla a v dnešní době zahrnuje členy z více jak 45 zemí. Tato otevřená organizace sdružuje asociace, sdružení, organizace a jednotlivce provádějící aktivity a terapie s pomocí koně z celého světa a napomáhá ve vývoji programů v nových oblastech. Podporuje vzdělávání v oboru pomocí mezinárodních vzdělávacích aktivit a tréninků. Federace je aktivně zapojená do ustanovení mezinárodních norem bezpečnosti a podporuje vysoké standardy pro ochranu a trénink koní pro terapeutické účely. (LANTELME, 2008)

Pro léčebné využití zvířat je důležité si uvědomit, jaké oblasti hipoterapie zahrnuje. V mezinárodní terminologii jde o označení:

EAT – Equine Assited Therapy (léčení prostřednictvím koní)

EEL – Equine Experimental Learning (zážitkový výcvik s pomocí koní)

EAP – Equine Assisted Psychotherapy (psychoterapie prostřednictvím koní)

EFP – Equine Facilitated Psychotherapy (podpůrná psychoterapie s koňmi)

EAT a EEL programy začlenily koně v experimentálním nastavení pro psychoterapii osobního růstu a vzdělávání. Jedná se o spolupráci mezi vyškolenými a certifikovanými profesionály, kteří pracují s klienty a koňmi za účelem dosažení konkrétních cílů.

Deutsches Kuratorium für Therapeutisches Reiten (DKThR) je národní německá organizace a je jednou z prvních hiporehabilitačních společností založených na světě a pracuje více jak 30 let. Návosloví a kurz hipoterapie v České republice byly vytvořeny podle německého vzoru.

Riding for the Disabled Association (RDA), zhruba přeloženo jako „Asociace ježdění na koni pro osoby se zdravotním postižením“, byla založena jako charitativní organizace ve Velké Británii v roce 1969. RDA je federací členských skupin, jejichž posláním je zlepšení zdravotního stavu a kvality života lidí s tělesným a mentálním postižením prostřednictvím ježdění na koni. Členské skupiny jsou zapojené do RDA podepsáním smlouvy s národní organizací (RDA National) a pracují v souladu s členským manuálem a standardy. (LANTELME, 2008)

North American Riding for the Handicapped Association (NARHA), zhruba přeloženo jako „Severoamerická asociace ježdění na koni pro osoby se zdravotním postižením“. Tato velice aktivní organizace byla založena v roce 1969 a sdružuje 800 hiporehabilitačních center z USA, Kanady a Španělska. NARHA nabízí instruktorské certifikace zájemcům z celého světa. Hiporehabilitační středisko, které chce být členem, musí splňovat náročná kritéria pro přijetí. Dalším stupněm je akreditace středisek na národní a mezinárodní úrovni, která potvrzuje soulad s vysokými provozními, profesními a bezpečnostními standardy.

Equine Assisted Growth And Learning Association (EAGALA) je profesní organizací, jejíž název zhruba vyjadřuje „Učení a růst s pomocí koně“. Asociace je věnována zlepšení mentálního zdraví jednotlivců, rodin a skupin ve světě pomocí stanovení vysokých standardů v oboru „psychoterapie s pomocí koně“. EAGALA nabízí certifikaci, vzdělávání a podporu všem profesionálům provádějícím tyto služby. Asociace byla založena v roce 1999 jako nezisková organizace a sdružuje více jak 3000 členů z Evropy, Kanady, Pacifiku, Latinské Ameriky, Afriky a Středního Východu.

Většina zemí provozující aktivity a terapie s pomocí koně má svou národní zastřešující organizaci a svůj systém vzdělávání. Kontakty na tyto organizace a kalendáře mezinárodních aktivit lze najít na webových stránkách FRDI. (LANTELME, 2008)

2.4 Terminologie týkající se osob a koní zapojených do hiporehabilitačních programů

Terapeut (hipolog) : Terapeutem je nazývána osoba se speciální dovedností, kterou získala prostřednictvím svého vzdělání, tréninku a zkušenosti v jedné nebo více sférách zdravotnictví. Terapeutem není každý, kdo pracuje s člověkem se zdravotním postižením. Hipolog musí absolvovat jezdecký výcvik a trenérský kurz. Nejideálnější je samozřejmě profesionální trenérský kurz, který je absolvován na zemědělské škole. Vhodný je také kurz hipoterapie, který je garantován státem nebo Českou hiporehabilitační společností. Terapeut musí dobře znát přirozené chování koně. Měl by brát ohled na jeho individuální chování a jednat s ním rozvážně, srozumitelně důstojně. Kůň musí přesně vědět, co po něm člověk chce a co od něho v tu určitou chvíli očekává. Proto signály terapeuta ke koni musí být jasné a měly by být dávány jednotlivě. Nemůžeme po koni chtít několik důležitých povelů najednou, které zvíře není schopno zkoordinovat a jsou pro ně nepřirozenými. Terapeut musí klientovi cíleně zprostředkovat zpracovatelné množství informací. Léčebný proces nesmí vést k přetížení klienta. Nadbytečné množství informací se projeví v neschopnosti pacienta kontrolovat své vlastní reakce ve ztrátě kontroly nad pohybem a hlavně v riziku úrazu.

Psycholog, speciální pedagog, ergoterapeut, fyzioterapeut: musí umět základy ježdění na koni. Měl by samozřejmě nahlédnout a porozumět základním problémům jezdectví. Aby toto splnil, je třeba absolvovat cca třicet výukových hodin na koni s kvalifikovaným trenérem. Narandžič (2006) uvádí : „Pokud chce fyzioterapeut opravdu porozumět koni, měl by mít naježděno alespoň tisíc hodin.“

Lékař, který hipoterapii indikuje: musí znát alespoň indikace a kontraindikace jízdy na koni a měl by mít minimální praxi v ježdění na koni.

Hendikepovaná nebo postižená osoba: nejen v hiporehabilitaci se setkáme s osobami, které mají různé zdravotní problémy. Každý, kdo zde pracuje, musí velmi uvážlivě vybírat slova, tón a samozřejmě i nonverbální komunikaci, kterou s postiženou osobou komunikuje.

Kůň: je nezbytným účastníkem hiporehabilitace. Kůň je pro mnohé z nás partnerem, společníkem nebo prostředkem k naplnění našich ambicí a přání. Kůň je vnímavá bytost a podílí se na hiporehabilitaci umožněním nebo pomáháním v poskytování služeb. Používání jasně definované terminologie v hiporehabilitaci je zásadní pro vzájemnou domluvu nejen

mezi odborníky, ale také pro komunikaci s klienty hiporehabilitačních programů, zdravotními pojišťovnami, lékaři, sponzory, úřady, atd. (NARANDŽIČ, 2006)

Ze zkušenosti dobře vím, že ani formálně správné složení týmu nemusí být zárukou kvality hiporehabilitace. V praxi je velmi důležitá sešranost a maximálně dobré vztahy v hiporehabilitačního týmu. Pokud tyto základní elementy nefungují, pak není možné správné provádění terapie. Lidé, kteří se zabývají léčebným využitím zvířat obecně, by měli být bezkonfliktní a emocionálně vyrovnaní.

Narandžič (2006) uvádí: „ Kdo nedokáže kontrolovat sám sebe, nedokáže kontrolovat koně ani léčebný proces.“

Kůň dělá jen to, co ho člověk naučí. Zde platí přísloví: „ Jaké si to uděláš, takové to máš.“ Pokud koně vychováváme od hříbátka, tak platí, že jaké věci ho naučíme, takové bude celý život znát a používat. Také si bude dobře pamatovat, jak jsme se k němu při výchově chovali. Tak se bude on později chovat k nám. Kůň je velice konzervativní – neumí improvizovat. Každá změna ze strany člověka, kterou zvíře neočekává, ho uvádí do zmatku a nejistoty. Pokud kůň nemá jistotu v jezdci nebo člověku, který působí jako hipolog, nikdy nemůže být odvedena kvalitní práce (v případě jezdce) nebo kvalitní léčebný proces (v případě terapeuta). Pokud člověk dopustí nějakou změnu zaběhnutých pravidel, způsobí selhání koně, avšak nesmí ho za způsobené problémy trestat. Kůň většinou nepochopí, co člověku vadí. V takovém případě je vhodné přerušit cvičení a koně uklidnit. Vhodné je zvířeti opakovaně ukázat, co jsme po něm vlastně chtěli (resp. správný vzorec jeho chování). Pokud tento kůň nemá opakované negativní zkušenosti s lidmi, jistě to rychle pochopí a bude se snažit nám vyhovět.

Narandžič (2006) uvádí: „ Rytmičský krok koně ovlivňuje chod všech orgánů, které v těle pracují v pravidelném rytmu (srdce, plíce). Svaly pracují střídavě, dochází k jejich napětí a stažení (kontrakci) a uvolňování (relaxaci). Bez tohoto rytmu se organismus rychle vyčerpá a není schopen další činnosti. Nemoci totiž vždy porušují biologický rytmus (dech, srdeční a svalové aktivity), což se typicky projevuje u lidí i po běžných virových nemocích a po úrazech. Nejmarkantnějším příkladem je porucha biologického rytmu po složitých poraněních a poškozeních mozku a míchy a u postižených dětskou mozkovou obrnou (u nich dochází navíc i k poruše řečových schopností).“

Pohyby koně a pohyby člověka jsou velice rozdílné. Aktivní činnost mozku vyžaduje přizpůsobení se pohybu člověka na pohyb koňského hřbetu. Pro koně je práce se špatným či postiženým jezdcem taky velice náročná – zvíře se musí přizpůsobit nedokonalým pohybům zdravotně postiženého člověka. Toto vyžaduje samozřejmě velké soustředění. Proto, jak jsem již zmínila, je velice důležitá rozmanitost a pestrost aktivit, které pro hiporehabilitačního koně připravíme – tzn. aktivní odpočinek.

Jedinečnost hiporehabilitace proti ostatním rehabilitačním metodám velmi výstižně popsal pan doktor Lubor Zahrádka: „Posadíme-li pacienta s porušenou hybností dolních končetin na koně, pak vyřazujeme dolní končetiny z patologického pohybového vzorce chůze. Osvobozený trup vystavíme působení koňského hřbetu, který podporuje mozek pacienta, jenž zpětně svými impulzy prostřednictvím kosterního svalstva udržuje rovnováhu trupu. Podobné pohyby by prováděl trup, kdyby pacient chodil na zdravých dolních končetinách. Proto pohyby vpřed v krokovém rytmu koně a trénink ve vzpřímeném postavení (sedu) tvoří podstatu působení hiporehabilitace.“

2.5 Studie a měření účinků hiporehabilitace

V dnešní době to bohužel funguje tak, že to, co není vědeckým výzkumem prokázáno, tak to není uznávané. Já dobře vím, že hiporehabilitace je metoda, která je nenahraditelná jinou rehabilitační metodou. Ostatní však o tom přesvědčení nejsou, a to je také důvodem, proč hiporehabilitace není oficiálně uznávaná a ve většině zemí není hrazena zdravotními pojišťovnami. Nutnost pečlivého a vyčerpávajícího výzkumu, který by konkrétně potvrdil účinnost hiporehabilitace, je často diskutovaným tématem mezi všemi profesionály v tomto oboru na světě. Pozitivní výsledky výzkumu by pomohly mimo jiné také k získávání grantů a dotací pro jednotlivá sdružení, zabezpečení provozu hiporehabilitačních center a v neposlední řadě k výplatám zaměstnanců – nebylo by to závislé na dobrovolnosti jako nyní.

Technologie se vyvíjí rychlým tempem a hiporehabilitace se dostala do zájmu výzkumných týmů na celém světě. Účinky hipoterapie se měří prostorovou 3D analýzou ve speciálních laboratořích. Jednotlivé studie se zaměřují na zodpovězení některých okruhů otázek. Mezi typické otázky patří např: Jaký je pohybový impuls vycházející z koňského hřbetu při hipoterapii? Jak se tento impuls mění v závislosti délce kroku, frekvenci a rychlosti kroku koně? Jakým způsobem se projevuje pohyb hřbetu koně v pohybu trupu klienta v

hipoterapii? Jaký je vliv vodiče nebo počasí na sledované parametry? Tato metoda je přesná, jasně měřitelná a objektivní. Kvalitní výzkum v laboratořích je velmi nákladnou záležitostí, proto je pro mnoho hiporehabilitačních středisek nemyslitelný. (LANTELME, 2008)

3 Dělení hiporehabilitace

Hiporehabilitace je nadřazený a zastřešující název pro všechny aktivity a terapie s pomocí koní. Dělí se na tři základní okruhy, které upřesňují terapeutický účinek koně: hipoterapie (HT); léčebně pedagogicko – psychologické ježdění (LPPJ); parajezdecktví (sportovní ježdění hendikepovaných – SH). Jednotlivé okruhy respektují nároky, které jsou dané pro určitou skupinu klientů.

3.1 Hipoterapie

Hipoterapie patří mezi nejpříjemnější metody léčebné rehabilitace, která je určena pro rehabilitaci klientů s diagnózami: dětská mozková obrna, roztroušená skleróza mozkomíšní, centrální mozkové příhody, Downův syndrom, vadné držení těla, astma bronchiale, skoliózy, amputace končetin, vertebrogenní syndrom, funkční sterilita, senzomotorická postižení a další, které jsou spojeny s poruchou pohybového aparátu, koordinace a rovnováhy. V terapii je využíván krok zdravého koně a vnímání pohybu jeho hřbetu. Realizační tým tvoří fyzioterapeut, hipolog, speciálně vybraný a trénovaný kůň a asistenti. Fyzioterapeut poskytuje záchranu pacientovi a dohlíží na správný průběh terapie. O tom, jakou polohu klient na koni zaujme, rozhoduje vždy fyzioterapeut podle stupně psychomotorického vývoje a cíle terapie. Hipolog slouží jako pomocník v přípravě a v ovládnutí koně během rehabilitace. Protože člověk na koni sedí a nezatěžuje nohy, odpovědí jezdce na pohyby koňského hřbetu je specifický pohybový vzor pro trup a pánev při chůzi. Tento základní prvek hipoterapie nemůže být nahrazen žádnou jinou rehabilitační metodou. Zároveň svého jezdce neustále vychyluje z těžiště, a ten se mu snaží podvědomě přizpůsobit a nalézt rovnováhu. Zapojují se zádové, mezilopatkové, břišní a hýžděové svaly, protahují se zkrácené svaly. Hipoterapie je vždy indikována odborným lékařem v rámci komplexní rehabilitační péče. Obtížnost terapie se určuje výběrem koně, rychlostí a délkou kroku koně, zvoleným terénem. Mezi základní podmínky pro kvalitní terapii patří : přijetí klienta na základě doporučení odborného lékaře, přítomnost vyškoleného fyzioterapeuta, krátkodobý a dlouhodobý rehabilitační plán (podle diagnózy klienta), pravidelnost, intenzita, dlouhodobá terapie a další. (LANTELME, 2008)

Narandžič (2006) uvádí : „ Hipoterapii lze označit také jako cvičení na balanční ploše. Tato plocha má několik rozměrů, je tvořena hřbetem koně pohybujícího se v vodorovné, čelní, bočné a svislé rovině. Součtem pohybů hřbetu se vytváření pohybové vzorce. Jde o pohyby vpřed, rotační pohyby, pohyby nahoru a dolů a výkyvy do stran. Prostřednictvím nervových drah dochází k ovlivňování mozku a míchy. Kráčející kůň svým pohybem dráždí řídicí centra a nutí člověka k balancování (snaze udržet své těžiště v těžišti koně). Tím dochází k aktivování svalů a kloubů, probouzí se vedení v nervových drahách a mozek se tak učí zhodnotit a zpracovat informace o vztahu těla k prostoru a zpětně ho řídit. Klinicky se zlepšuje uvědoměle uskutečňovaný pohyb a držení těla člověka. Největší vliv má hipoterapie na rozvoj svalstva. Jde především o svaly trupu, břišní svaly, bránice, svaly pletence pánevního a ramenního atd.

Jelikož se v tomto typu rehabilitace nejedná v žádném případě o sportovní jezdeckví, využívá se k terapii celého hřbetu koně. Také polohy klienta mají různé varianty, které se velmi liší od jezdeckého korektního sedu.

Toto jsou hlavní zásady korektního sedu:

- volné kyčelní klouby
- pohyblivost bederní krajiny
- pohyblivost křížové krajiny
- páteř je v přímém držení
- páteře kmitá a rotuje

3.1.1 Výběr a výcvik koně pro hipoterapii

Kůň nesmí mít pokřivený charakter, musí být zdravý bez těžkých vrozených vad. Zkušený hipolog si poradí s koněm jakéhokoliv plemene a dokáže jej zařadit do hiporehabilitačního výcviku. Z klidného a vyrovnaného koně však může chovatel špatným přístupem udělat agresivní zvíře. Proto spolupráce chovatele, hipologa, rehabilitačního pracovníka a fyzioterapeuta musí probíhat v naprostém klidu a harmonii (platí to pro veškerou činnost kolem koní). Kůň se vybírá podle šíře a stability hřbetu, podle jeho povahy atd. Je třeba se také podřídit konkrétní diagnóze a aktuálním změnám zdravotního

stavu klienta (chodící, sedící nebo pouze ležící pacient). Je zkrátka třeba řešit celý komplex problémů pacienta. (NARANDŽIČ, 2006)

Příprava koní pro hipoterapii má 3 fáze:

- 1) Základní výcvik – nácvik základních dovedností, např. u mladých koní – učí se zapojovat správné svalstvo při chodu.
- 2) Jízda v terénu – cílem této druhé fáze je především uklidnění koně a zmírnění jeho lekavosti (když např. projíždí kolem auto, cyklista, přelétne pták atd).
- 3) Nácvik klidného čekání a rampy než se pacient usadí na hřbetu koně.

Výcvik koně trvá maximálně jeden rok (podle problematičnosti koně). Kůň využívaný k léčení musí mít pravidelný odpočinek a práci rozdělenou do několika částí dne. Odpočinek koně také spočívá v aktivní systematické práci pod zkušeným jezdcem.

Z hlediska rehabilitačního je důležitá: výška koně, šířka hřbetu, délka kroku a také jeho měkkost a plynulost. Kůň se vybírá dle klientely jednotlivých institucí zabývajících se touto problematikou, proto nelze říci, které plemeno je vhodné a které není. Malé děti potřebují středně vysokého koně s úzkým hřbetem, dospělí zase koně, který je unese.

Základní příprava koně pro hipoterapii obsahuje: práci na lonži, pobyt se stádem na pastvině, práce pod zdravým a zkušeným jezdcem (práce na jízdárně nebo v terénu). Práce na jízdárně je dvojího druhu – základy drezúry (došlapování koně do stopy a ovladatelnost koně v kroku, klusu, cvalu, ohýbání koně – vlnovky, oblouky, práce na kruhu a další) a základy parkurového skákání – spíš jen pro radost a odreagování koně. Důležitá je také práce s koněm tzv. ze země, kdy se pracujeme na jedné nebo dvou lonžích. Kůň se učí přistupovat k nástupní rampě z levé i pravé strany, zvládají nasedání a sesedání klienta, stání v klidu kdekoli a polohování klienta na koni. Kůň se učí nést dva jezdce najednou pro tzv. asistovaný sed, kdy fyzioterapeut fixuje klienta před sebou. Nesmím zapomenout také na tzv. nácvik netečnosti. Kolektiv lidí kolem koně vytváří rušivé vlivy. Jestliže nastanou během terapie, je nutné, aby na to kůň byl připravený (např. házení míčem koni přes hřbet, chození přes různé plachty atd). Kůň musí tolerovat i různé zvuky, výkřiky radosti, pláč... Celý výcvik koní je tedy podřízen potřebám hiporehabilitace. (osobní konzultace s Radkou Hniličkovou)

3.1.2 Použití hipoterapie

Hipoterapie se používá především v oblasti neurologie, ortopedie a v interním lékařství. V neurologie se jedná o choroby jako je dětská mozková obrna, roztroušená mozkomíšní skleróza, centrální mozkové příhody, epilepsie, mozkové a míšní trauma a v neposlední řadě i senzomotorická postižení. V ortopedii se zaměřuje na skoliózy, hyperkyfózy, hyperlordózy, svalové dysbalance, amputace končetin nebo jejich chybný vývoj. Hipoterapie je také účinná u léčby následků úrazů končetin a páteře. V interním lékařství se soustřeďuje na kardiovaskulární onemocnění, astma, obezitu, poruchy menstruačního cyklu atd. V chirurgii hipoterapie pomáhá u pacientů po operacích v období hojení. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

Hipoterapie dětí s dětskou mozkovou obrnou (DMO)

Nerandžič (2006) uvádí: „Dětská mozková obrna je hlavní indikací pro hipoterapii. Předpokladem pro její využití je schopnosti dítěte aktivně samostatně sedět, anebo jen s minimální oporou.“

DMO je postižení centrální nervové soustavy, které vzniká na základě poškození mozku v těhotenství. Projevuje se poruchou hybnosti a jejího vývoje, snížení inteligence a smyslové vady. Děti s diagnózou DMO patří mezi klienty, kteří kladou velmi vysoké nároky na fyzioterapeuta. Pokud dojde k včasnému podchycení dítěte s DMO, terapii lze zahájit již v jednom roce věku v rámci komplexní rehabilitační péče. Výsledky terapie u nejmladších dětí ve srovnání se staršími dětmi a dospělými jsou znatelné. Dítě s DMO absolvuje i několikrát denně náročné rehabilitační metody, ale jízdu na koni jako cvičení nevnímá, proto se rychle uklidní a uvolní. Houpavý a teplý hřbet koně zaujme celý jeho pohybový aparát, sníží se svalový tonus a výrazně se zklidní psychika dítěte. (LANTELME, 2008)

Hipoterapie u pacientů s roztroušenou mozkomíšní sklerózou

Pacient s touto nemocí může jezdit na koni pouze v době, kdy se nemoc nezhoršuje. Tito pacienti se také nesmí přehřát, ale ani prochladnout. Proto je v některých hiporehabilitačních střediscích problém v zimním období. Terapie se většinou provádí venku na ohraničeném prostoru či v kryté hale. V hale je v chladnějším období o pár stupňů více než venku, takže se terapie musí přerušit. Pacienti s roztroušenou mozkomíšní

sklerózou se také nesmí přetěžovat – fyzicky ani psychicky, neboť stres může nemoc značně zhoršit.

Úrazové poškození mozku a míchy

U těchto pacientů je nezbytně nutné vhodnost hipoterapie zvážit, neboť musíme stoprocentně zajistit bezpečnost proti pádu. Toto však u většiny koní zajistit nejde, i když prošli tím nejlepším výcvikem. Je to pořád zvíře, které nemůže být bez výjimky spolehlivé. (osobní konzultace s Radkou Hniličkovou)

Epilepsie

Ze zkušenosti vím, že u lidí, kde četnost záchvatů není tak vysoká, je hipoterapie většinou bezproblémová. Pracovala jsem například s jednou dospívající dívkou, kde četnost záchvatů byla asi jednou za měsíc. Navštěvovala terapie dvakrát týdně a četnost záchvatů se postupně snižovala. Tato dívka měla od dětství vypožorované, že ji záchvaty potkají pouze při procesu usínání (hlavně když lehá do postele a je hodně unavená). Samozřejmě se u epileptika nedá stoprocentně říci, že ho záchvat nepotká v jinou dobu. Zaujalo mě, co jsem se dozvěděla v knize „Animoterapie“, a to platilo i u příběhu mé klientky.

Nerandžič (2006) uvádí: „ Nemocní s epilepsií zpravidla mívají auru (předzvěst) – jsou si vědomi, že přijde záchvat, a většinou vyhledají klidné místo, kde se neporaní. U dětí jsou epileptické záchvaty běžnější než u dospělých. Dítě s epileptickými záchvaty je možné léčebně posazovat na koně za podmínky, že u něj ježdění nevyvolá záchvat a že dítě nemá záchvaty častěji než třikrát až čtyřikrát do roka.“

3.1.3 Kontraindikace hipoterapie

Pro pacienty, kteří mají z koní nepřekonatelnou hrůzu a strach, je hipoterapie nevhodná. Setkala jsem se s tím, že děti byly nucené rodiči do této formy terapie a strach se snažily skrývat. Seděly na koni neustále v křeči a občas i slézaly s hysterickým pláčem. U takových případů se i po dlouhotrvající terapii nedostaví požadovaný efekt.

Další kontraindikace hipoterapie:

- akutní infekční onemocnění
- těžší onemocnění srdečního aparátu (těžší forma anginy pectoris, závažné poruchy srdečního rytmu – arytmie..atd)
- těžší onemocnění cévního aparátu (porucha prokrvování mozku např.po mozkové mrtvici)
- vysoký krevní tlak (3.stupeň)
- roztroušená mozkomíšní skleróza v akutním stavu
- u pacientů s křehkými a lomivými kostmi
- alergie na koňskou srst, prach atd. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

3.2 Léčebně pedagogicko – psychologické ježdění (LPPJ)

LPPJ je metoda psychoterapie, kde se k terapii psychiatrických, psychologických, emocionálních, atd. poruch využívá prostředí koně a vzájemné interakce s ním. Cílem terapie je ovlivnit psychiku klienta za účelem vybudovat motivaci, snížit nebo zcela odstranit strach, agresi či rezignaci spolu s výukou správného sebehodnocení a sebevědomí.

Za průběh LPPJ jednotky zodpovídá speciálně vyškolený terapeut (speciální pedagog, logoped, psychiatr nebo psycholog). Kůň musí být dobře připravený a tolerovat mentální postižení klientů (ne každý kůň to zvládá) a jeho výběr je podřizován druhu postižení klienta. Ve většině případů při LPPJ terapeut stojí v pozadí a korekci poruchy provádí sám kůň, terapeut zde slouží pouze jako prostředník v navázání správné komunikace. Terapie může trvat 20 minut, ale také hodinu. (LANTELME, 2008)

Psychoterapie s pomocí koní je obor, ve kterém se kůň stává prostředníkem pro emocionální růst a učení. Jedná se o výsledek spolupráce mezi kvalifikovaným terapeutem a hipologem. Je to experimentální metoda, což znamená, že účastníci se učí o sobě a ostatních prostřednictvím činností s koňmi. Poté o těchto zážitcích diskutují. Účinnost této metody je velmi vysoká . Aby práce s koněm byla považována za LPPJ, musí být přítomen speciálně

vyškolený terapeut. Hodně lidí, kteří se pohybují kolem koní, si myslí, že se jedná výhradně o jezdeckví. Ve skutečnosti se však většina aktivit uskutečňuje na zemi – mimoverbální komunikace, tvůrčí myšlení, zodpovědnost, týmová spolupráce, ..atd. Tohoto procesu se účastní pacient, terapeut a kůň. Pro uskutečnění výše jmenovaných aktivit je nezbytná stoprocentní spolupráce mezi účastníky tohoto procesu. Následování jezdeckých a jiných pokynů terapeuta plus starání se o koně přirozeně působí na klienta. Ten se vše učí v přítomnosti koně nenásilnou cestou. Velikost a síla koně nahání strach mnoha lidem a tak aktivity s nimi vytvářejí příležitost k překonání strachu a vybudování důvěry k zvířeti. Při správném vedení zvyšuje jízda na koni sebehodnocení klienta, navozuje relaxaci a nabízí prostor pro lepší komunikační podmínky. Ježdění na koni nabízí možnost vytvoření interakce mezi terapeutem, koněm a klientem. Hlavním cílem LPPJ je podpora sebedůvěry pacienta prostřednictvím cvičení samostatnosti, obratnosti a odvahy, rozvoj komunikace klienta vůči zvířeti i terapeutovi, tlumení agresivity, výchova k zodpovědnosti a kázni.

Skladba LPPJ terapeutické jednotky je velmi rozmanitá – od péče o koně - komunikaci s ním - až po aktivní ježdění – vždy záleží na terapeutickém cíli. Klient je vždy zařazen do programu na základě písemného doporučení lékaře/psychologa. Klienti mohou absolvovat LPPJ v individuální, nebo skupinové terapii, jsou zapojováni do kolektivu v prostředí jízďárny prostřednictvím všemožných činností souvisejících s koňmi - od pracovní terapie ve stáji až po práci s koněm ze země, na madlech nebo v sedle. Lze kombinovat hry a práci klienta s koněm ze země s činnostmi prováděnými ze sedla. Kůň může být veden vodičem, nebo klient aktivně koně ovládá sám. (LANTELME, 2008)

Koně jsou velmi společenští, mají určité role uvnitř stáda, nejraději jsou však se svými vrstevníky. Mají odlišné osobnosti, postoje a také nálady. Přístup, který funguje k jednomu koni, nemusí nutně fungovat ke koni druhému. Proto je nutné koně chápat jako člověka – každý člověk je osobnost, každý člověk je jiný. Stejně je to i u koní.

Použití pedagogicko – psychologického ježdění:

LPPJ se používá především v oboru psychiatrie. Jedná se o poruchy chování, výchovné problémy, vztahové a komunikační problémy, dyslexie, hyperaktivita, psychózy (schizofrenie), organická poškození mozku, sexuální deviace, poruchy rozvoje osobnosti, psychopatie, drogové závislosti, poruchy příjmu potravy - mentální anorexie, bulimie, deprese, úzkost, zmírnění nebo odstranění duševních poruch a smyslových deficitů.

U dětí s lehkou mozkovou dysfunkcí (ADHD) se terapie také využívá k výuce školních

znalostí - mozek snadněji pracuje a uloží si do paměti vědomosti a zážitky, pokud jsou emocionálně podbarveny. Děti se na koně velmi těší a mnohem ochotněji spolupracují. Dalšími klienty LPPJ jsou lidé, kteří absolvovali hipoterapii řadu let a jejichž motorický vývoj je ukončen, nebo se již nedá hipoterapií ovlivnit. Podle svých schopností se učí o koně starat a aktivně ho ovládat s cílem zlepšení své fyzické kondice a sebevědomí. (LANTELME, 2008)

Duševní poruchy

Nerandžič (2006) uvádí: „Psychoterapeutické působení má vliv na psychické a fyzické příznaky vyvolané duševními chorobami. Kůň svou přirozenou autoritou a reakcemi upravuje emocionální a psychické procesy. Při dobře vedené rehabilitaci dochází k dlouhodobému vymizení příznaků, snížení množství užívaných léků a často k návratu pacienta do běžného života se zaměstnáním a normálními partnerskými vztahy.“

Například u mentální anorexie, bulimie, sexuální deviace, drogové závislosti, alkoholismu apod. má terapie převážně efekt psychického uvolnění a změny sebehodnocení. Posiluje a obnovuje se ztracený pocit sebedůvěry a jistoty. U sexuální deviace má podobný efekt jako i další sportovně rekreační aktivity. V případě drogové závislosti a alkoholismu pacienti na koni zjistí, že naprosto ztratili kvůli svému způsobu života fyzickou kondici. Formuje se jim zájem o jiné aktivity než tedy drogy alkohol.

3.3 Parajezdeckví

Parajezdeckví je v České republice stále v začátcích. Důvodem je vysoká finanční náročnost. Většina aktivit a soutěží je možná pouze díky neúnavné podpoře a zapálení mnoha dobrovolníků, kteří jsou zároveň sponzory. Parajezdeckví je náročným sportem nejen z hlediska sportovních výkonů, ale hlavně pro přípravu koně. Takový kůň musí být připraven pod zdravým jezdcem a být aktivní ve sportu. V některých zemích například špičkový drezurní jezdcí „půjčují“ své koně pro paradrezurní závody - o tom si ale v Čechách zatím můžeme nechat jen zdát. V běžné praxi je to tak, že výborní jezdci a trenéři se výhradně věnují této disciplíně a připravují koně pro své parajezdce ve své režii. (LANTELME, 2008)

Mezi disciplíny sportovního ježdění hendikepovaných například patří: paradrezura, hry Special Olympics, paravoltiž, parawestern, paravozatajství atd. Odlišností od ne „para“ soutěží je, že kůň je speciálně vybraný a trénovaný, aby byla zajištěna co největší bezpečnost pro jezdce. Trenéři mají navíc znalost o zdravotním stavu svých jezdců a tomu přizpůsobují trénink. Aby jezdec dosáhl svých cílů, je potřeba několik vyškolených pomocníků, většinou dobrovolníků. Některé soutěže mají upravená pravidla, ale v některých disciplínách závodí soutěžící se zdravotním postižením i bez něho na stejné úrovni.

Nerandžič (2006) uvádí: „Pro sportovní ježdění handicapovaných jezdců musí být vybírání koně mimořádně spolehlivé, respektující nezkušenost jezdce a omezení jeho fyzických a psychických schopností. Kůň musí pochopit, co člověku vlastně chybí, a přitom jej nezranit a neshodit. Každá tréninková hodina musí být vedena zkušeným trenérem a chovatelem, který pravidelně připomene koním, co je slušné chování. Při této fázi hipoterapie je prověřován charakter a trpělivost každého koně. Hlavním úkolem chovatele a trenéra koní spolu s rehabilitačním pracovníkem je vyhledat pro každého pacienta vhodného koně a stanovit odpovídající léčebný program. To vyžaduje vysokou odbornost a celý proces je samozřejmě velmi náročný. Někteří rádoby hipoterapeuté bez zkušeností a odpovídajícího vzdělání provádějí také hiporehabilitaci, i když jde v podstatě o komerční ježdění na koni a agroturistiku.“

Pro tento případ bych uvedla tvrzení německého odborníka I. Strausse: „Čím více zkušeností získáváme, tím více se potvrzuje – méně s pacientem, více s koněm.“

Paradrezura

Paradrezura je drezura upravená pro jezdce se zdravotním postižením. Drezura je klasická jezdecká disciplína, kdy jezdec se svým koněm předvádí předem danou úlohu na obdélníku 20x40 nebo 20x60m, po jehož obvodu je umístěno 8-12 písmen. Dvojice je hodnocena 3 až 5ti rozhodčími, kteří výkon oceňují známkami od 0 do 10, kdy 10 je známka nejlepší. Výsledek se obvykle udává v procentech. Velmi oblíbenou soutěží jsou volné sestavy na hudbu, kdy jezdci musí v časovém limitu předvést předepsané cviky, ale mohou je seřadit podle vlastního uvážení.

Paradrezura je hodnocena podle stejných pravidel jako klasická drezura, ale jezdci mají možnost použít kompenzační pomůcky, které jsou přesně dané hendikepem jezdce, a jejich

použití je přísně sledováno. Klasifikace jezdce (5 kategorií) i kompenzační pomůcky jsou přesně specifikované v klasifikační kartě.

U nás se pararezura rozvíjí naplno od roku 2007. Zástupce pararezury je v členském výboru České hiporehabilitační společnosti. Pararezurní jezdci soutěží jednak ve speciálních závodech přizpůsobených jejich možnostem, ale také v normálních soutěžích. Podmínkou je složení zkoušky jezdecké licence ČJF (Česká jezdecká federace) bez skokové části. Jezdci se zdravotním postižením musí při soutěžích kromě licence ČJF předložit i klasifikační kartu F.E.I., ve které je specifikován jejich hendicap. Úroveň jezdeckých výkonů v pararezuře je velmi vysoká. (LANTELME, 2008)

Paravoltiž

Nejdříve bych chtěla vysvětlit, co je to voltiž. Jednoduše řečeno se pod slovem voltiž skrývá gymnastika na koni. Jedná se o disciplínu, která je prováděna na neosedlaném koni (pouze madla). Kůň opisuje kruh kolem osoby (lonžéra), která ho má přivázaného na lonži (dlouhé vodítko). Cvičenci provádějí akrobatická cvičení na koni v kroku, klusu a cvalu. Základy voltiže se často provádějí u začátečníků za účelem získání potřebné rovnováhy na koňském hřbetu.

Paravoltiž je možno zařadit jako sportovní disciplínu pro osoby se zdravotním postižením, ale i jako rehabilitační metodu vycházející z léčebně pedagogicko-psychologického ježdění. Záleží na zdravotním stavu klienta, jeho cíli a složení týmu. Jedinec s postižením (paravoltižér) vykonává pod zdravotním dozorem na nesedlaném koni gymnastické cviky, a to buď samostatně, nebo ve dvojici. Kůň vede lonžér na lonži ve voltižním kruhu. Paravoltiž je v základech shodná s voltiží, je však přizpůsobená jedinci s postižením.

Paravoltižní závody poskytují cvičencům možnost se utkat se s ostatními členy v oddíle a se členy jiných oddílů a tak porovnat své síly, schopnosti a dovednosti. Soutěžící mohou závodit na koni, který chodí na voltižním kruhu. Soutěže probíhají jako závody jednotlivců, dvojic nebo skupin a skládají se vždy ze dvou částí – z povinné sestavy a volné sestavy. (LANTELME, 2008)

Parawestern

Parawestern je mladá sportovní disciplína určená pro jezdce se zdravotním postižením. Vychází z klasických westernových disciplín, které jsou přizpůsobené. V Čechách parawestern existuje od roku 2003. Prozatím se nepořádají speciální soutěže, jezdci běžně startují mezi zdravými jezdci na soutěžích úrovně veřejného tréninku jezdeckých dnů. Při posuzování výkonů se vychází z metodiky pravidel Western Riding Clubu ČR s mírnou úpravou zohledňující hendikep jezdců.

Paravozatajství

Paravozatajství nabízí osobám se zdravotním postižením další alternativu k ježdění na koni a otevření světa koní těm, kteří nemohou jezdit pro svoji nadváhu, špatnou rovnováhu, vysokou únavnost, strachu z výšek, neschopnost sedět obkročmo, atd. Paravozatajství má podobný účinek na zdravotní stav člověka jako jezdectví - zvýšení sebedůvěry, zlepšení rovnováhy, koordinace. Pro některé zdravotní problémy je paravozatajství dokonce vhodnější než jezdectví. Například osoba upoutaná na invalidní vozík si může vybrat, zda chce řídit koně přímo z něj, anebo ze speciálně upraveného vozu.

V České republice se paravozatajství věnuje pouze jedno centrum přibližně 10 let. Paravozatajci jsou dospělí s čistě mentálním postižením.

Skokové soutěže

Skokové soutěže jsou novým typem soutěží zejména pro osoby se zrakovým postižením a s amputacemi. Většinou se jezdí v páru – zdravý jezdec a jezdec s postižením ho následuje. V Čechách se tento parajezecký sport zatím neprovozuje. (LANTELME, 2008)

4 Občanské sdružení Svítání

Občanské sdružení Svítání je nevládní nezisková organizace, která poskytuje služby hiporehabilitace dětem a dospělým s různým zdravotním handicapem. Hlavní náplní sdružení je rehabilitace pomocí koní. Provozní základna je v jízdárně v Liberci na dohled od dominanty kraje Ještědu. Pracuje jako organizace veřejně prospěšná bez regionálního omezení pro klienty Jablonecka, Liberecka, Mladoboleslavska. Vzhledem ke snadné dopravní dostupnosti můžeme nabídnout služby klientům ze širokého okolí.

Občanské sdružení Svítání je nevládní nezisková organizace pracující od roku 1999 v oblasti sociální a zdravotní. Od tohoto roku Svítání rozšiřuje svoji nabídku rehabilitačních metod. OS Svítání zajišťuje služby hiporehabilitace (rehabilitací osob se zdravotním postižením prováděnou prostřednictvím koně). Sdružení se věnuje z hiporehabilitačních metod hipoterapii a léčebně pedagogicko- psychologické ježdění (LPPJ). Jedná se v neposlední řadě o školící středisko pro hiporehabilitaci se specializací na rehabilitaci neurologických a ortopedických obtíží a na terapii dětí s poruchou chování a učení. Ročně provedou cca 1450 terapií pro více jak 100 dětí a dospělých s neurologickými, ortopedickými, psychickými a psychiatrickými problémy. (<http://www.os-svitani.cz/charakteristika.php>)

Sdružení pracuje jako organizace veřejně prospěšná s celostátní působností. Ve své činnosti se snaží pomoci každému, kdo se na ni obrátí jak v oblasti služeb, tak v oblasti odborné konzultace. Pro sdružení jsou také významné aktivity regionální, související s prací neziskového sektoru a organizací zaměřených na činnost v oblasti sociální a zdravotní v regionu Jablonecka a Liberecka. Sdružení je členem České hiporehabilitační společnosti (ČHS) a přidruženým členem Federation of Riding for the Disabled International (FRDI).

Tým Svítání zahrnuje kvalifikované fyzioterapeuty a cvičitele koní, vyškolené asistenty a administrativní pracovníky. Součástí týmu jsou hlavně koně, kteří jsou speciálně vybraní, trénováni a pracující pouze v hiporehabilitaci. Tento tým a bezbariérové prostředí je nejvyšší zárukou bezpečnosti a správného provádění terapií a aktivit s pomocí koní. Tým OS Svítání je velmi pracovitý, dynamický a komunikující. Jako v každém týmu nesmí jít členové proti sobě a nesmí probíhat osobní střety, které by ohrozily kvalitu práce.

Svítání cítí potřebu pomáhat těm, kdo pomoc potřebují. S tím souvisí i radost a nadšení každého pracovníka sdružení. Odměnou je pokrok, jež klienti v průběhu rehabilitace na koni udělají, a jejich viditelný pocit radosti a klidu, který prožívají. Proto je mnoho

pozitivních důvodů provozovat terapii – láska ke koním, práce s lidmi, touha pomáhat, hezké zážitky z práce a další.

Provoz středisko zajišťuje 5 dní v týdnu, 40 provozních hodin. Občanské sdružení má v současnosti 7 členů, všechny starší 18 let. Výkonným orgánem je 3 členný výkonný výbor. Nejvyšším orgánem je členská schůze, statutárním orgánem je předseda sdružení, činnost výkonného výboru kontroluje 3 členná kontrolní a revizní komise. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

4.1. Historie Občanského sdružení Svítání

Minulost sahá až do roku 1991, kdy byla v Jablonci nad Nisou založena Nadace Svítání, která se zabývala hiporehabilitací dětí s nejrůznějšími zdravotními problémy. Byly to především děti se skoliózami, vrozenými ortopedickými vadami, dětskou obrnou a po úrazech. Hiporehabilitace probíhala jednou týdně v sobotu dopoledne v jízdárně v Jablonci nad Nisou. Zakládající členové : Franke, Vrabcová, Pecková, Nosková.

Postupně přibývali lidé, kteří byli ochotni v nadaci pracovat. Bylo stále více dětí, které absolvovaly terapii i každoroční prázdninové pobyty. V té době mělo Svítání k dispozici 4 koně. Po celou dobu se nadace potýkala s problémem najít vhodný prostor, kde by svoji záslužnou činnost mohla vykonávat a kde by také koně našli svůj klidný a stálý domov. Svítání se stěhovalo z jízdárny do jízdárny a také se samozřejmě měnily podmínky nájmu a podmínky k zajištění hiporehabilitace.

Na jaře roku 1996 se nadaci podařilo pronajmout si pozemek Lesů Mělník v Jablonci nad Nisou. Tento pozemek byl však bohužel o rok později vrácen v restituci. V roce 1997 vyšel nový zákon o nadacích, kterým se měnily podmínky činnosti nadací, a stávající Nadace Svítání musela činnost ukončit.

Na posledním setkání Nadace Svítání přišli tehdejší členové s myšlenkou založit občanské sdružení a pokračovat v klienty žádané práci. Koncem roku 1998 paní Krejčová, Šimonová a Fialová založily Občanské sdružení Svítání Jablonec nad Nisou. Sdružení hned k datu 1.1. 1999 zahájilo svoji činnost. Stejně jako nadace i toto sdružení fungovalo na principu dobrovolnictví. Hned po prvním roce existence počet členů vzrostl. Hiporehabilitace byla provozována dvakrát týdně nejprve v Proseči nad Nisou a později v Nové Vsi nad Nisou. Koncem roku 2000 si Svítání díky finančnímu daru mohlo koupit svého prvního koně. Pro nového koně však ve stávajícím působišti nebylo místo.

Sdružení se tedy přestěhovalo na Prezidentskou chatu do Jizerských hor. Za velmi příznivých finančních podmínek si sdružení pronajímalo další tři koně z místní jízdárny. Svítání bylo tedy konečně spokojené a vedlo se mu velice dobře. Dokonce si mohlo pořídit svého dalšího koně. Ale bohužel toto příznivé období netrvalo dlouho.

V průběhu července 2001 vedení Prezidentské chaty oznámilo, že od září 2001 nemůže s jistotou zaručit provoz vlastní jízdárny a tím i pro Svítání podmínky pro zajištění hiporehabilitace. Díky koupi koně sdružení nedisponovalo dostatečnými finančními zdroji na případné větší projekty. Řešila se tedy otázka, kam se s poměrně vysokým počtem klientů a dvěma koňmi přemístit. V září 2001 se podařilo navázat spolupráci s jízdárnou JK Sever v Liberci v Horním Hanychově. Tato jízdárna nabízela vhodné zázemí s krytou halou, což umožňovalo celoroční provoz hiporehabilitace. Nic tedy nebránilo obnově provozu v říjnu 2001 v Liberci, kde OS Svítání působí velice úspěšně a bezproblémově dodnes. (KULIČOVÁ, 2009)

Velmi důležitou součástí jsou v OS Svítání dobrovolníci. Stát se dobrovolníkem a tím i členem týmu znamená, že se dotyčný bude podílet i na rozvoji hiporehabilitace. Bez dostatku šikovných a ochotných dobrovolníků by nemohlo sdružení efektivně fungovat. Práce dobrovolníka v sobě zahrnuje především pomoc při práci s koňmi, asistenci při vodění koní při terapii, pomoc při provozním zajištění hipoterapie, práci s dětmi při doprovodných programech, pomoc při táborové činnosti, program při využití volného času, přípravu a realizaci společných akcí sdružení atd. Stát se dobrovolníkem je vhodné pro všechny, kteří chtějí svou práci ve volném čase přispět dobré věci.

4.2 Koně v OS Svítání

Protože OS Svítání používá pro terapie 2 koně plemena anglického plnokrevníka (což není v hiporehabilitaci příliš obvyklé), chtěla bych k tomuto tématu uvést pár důležitých důvodů.

Anglický plnokrevník je kůň, který byl bezpochyby vyšlechtěn pro sport. Proti plnokrevníkům existuje řada nesmyslných předsudků a tak o ně všeobecně není v hipoterapii moc velký zájem. Každý si umí představit plnokrevníka v dostihu, ale už málokdo si ho dokáže představit jako spolehlivého terapeutického koně. Anglický plnokrevník je přirozeně chodivý kůň, který se po vhodném a uvážlivém výcviku dokáže

do hipoterapie zařadit. Zkušenosti pracovníků ukazují, že se nemusíme plnokrevníků v hipoterapii bát, protože při kvalitním tréninku jsou pro tento obor velkým přínosem. V OS Svítání jsou zástupci tohoto plemena Tranzit a Gulliver.

Gulliver: Gulliver je valach anglického plnokrevníka. Anglický plnokrevník je vysoký štíhlý kůň. Toto plemeno známe především z dostihového sportu. I tento koník si zkusil pár dostihů, ale moc mu to nešlo. Proto má nového majitele, který ho pronajal Svítání. Od roku 2004 pracuje ochotně jako hiporehabilitační kůň.

Tranzit : Tranzit je také anglický plnokrevník. Má za sebou úspěšnou dostihovou kariéru. Od roku 2008 je pronajímán a plně zapojen do hiporehabilitace. Má jedinečný akční a úzký hřbet, který vyhovuje hlavně dětem.

Přestože Svítání je velkým fandou a zastáncem anglického plnokrevníka v hiporehabilitaci, tak kvůli širší škále onemocnění klientů (nejen neurologie) vlastní sdružení další 2 koně jiného plemena, které je vhodné pro těžší klienty např. s mentálním postižením.

Lyra: Je to hnědá kobylka slovenského teplokrevníka. Toto plemeno je specifické svou mírnou a učenlivou povahou. Je to tudíž odpovídající hiporehabilitační kůň, který se může věnovat dětem různých typů postižení. Pro svůj pohodlný pohyb hřbetu je vhodným relaxačním koněm.

Dan: Dan je valach plemena slezský norik. Už plemeno zasvěceným napovídá, že se jedná o velice silného a odolného koně, který je výjimečně spolehlivý a neúnavný. Je to také ideální kůň pro děti, který má přímo ve své charakteristice popsanou vhodnost pro hipoterapii. Jinak se toto plemeno dlouhá léta používá jak pro pohodové vyjížděky, tak i jako pomocník při práci se dřevem a v tahu. Dan také pracoval v lese jako tažný kůň a od roku 2001 působí s velkým úspěchem u klientů jako hiporehabilitační kůň. Pro jeho sílu je vyhledávaným koněm pro dospělé a těžší děti. Má výrazný pohyb hřbetu, který si pacienti rychle zamilují. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

4.3 Kasuistiky OS Svítání

Nahlédla jsem do kasuistik OS Svítání a chtěla bych na dvou konkrétních případech popsat, jaké přínosy hipoterapie pro pacienty měla.

1) Andrea – 5 let, DMO spastická kvadraparéza (=dětská mozková obrna, částečné ochrnutí všech končetin).

Andrejka se před zahájením terapie nezvládla posadit a opora o předloktí v leže na břišku byla velice problematická. Dále nebyla schopná udržet hlavičku. Byla značně fixovaná na rodiče, což komplikovalo život především mamince, která se nemohla ani na chvíli vzdálit. S maminkou tedy navštěvovali 2krát týdně OS Svítání vždy na dvacetiminutovou terapii. Byl jí přidělen nejprve kůň s širokým hřbetem a hodně pomalou chůzí. Když se Andrea spolu s asistentem posadila poprvé na koně, byla okouzlena svým rozhledem a držení hlavičky pro ní byl postupem času stále menší problém.

Závěr: Po absolvování osmi-měsíční terapie si Andrea dokáže sama sednout a celkově došlo k velkému zlepšení dolních končetin. Psychicky došlo také ke zlepšení-nyní Andrejka dokáže absolvovat celou terapii bez dohledu maminky. (Praktický průvodce hiporehabilitací I., 2007)

2) Honza – 9 let, DMO lehká spastická triparéza (=dětská mozková obrna, částečné ochrnutí všech 4 končetin – avšak u triparézy je jedna končetina přece jen šikovnější).

Honza přišel poprvé do OS Svítání se značně sníženou hybností dolních končetin a poruchou rovnováhy. Život mu komplikovalo střídavé svalové napětí a to negativně ovlivňovalo cílený úchop. Práce s Honzíkem byla velice problematická hlavně pro fyzioterapeuta (odmítání helmy, vztekání a pláč při terapii). Prvním hlavním cílem bylo udržet pozornost dítěte. Po několika terapiích se týmu Svítání podařilo zlepšit Honzův přístup ke koním a k terapii celkově.

Závěr: Honza již samostatně chodí. V ježdění na koni chce pokračovat a na každou terapii se těší. Sed je stabilní a dokáže sám přejít i celou místnost. Bez problémů zvládá dvacetiminutovou terapii v rychlém tempu po rovném terénu. (Praktický průvodce hiporehabilitací I., 2007)

4.4 Další vzdělávání v hiporehabilitaci

OS Svítání je od roku 2003 střediskem praktické výuky pod záštitou České hiporehabilitační společnosti. Od tohoto roku pořádají odborné semináře a konference týkající se hiporehabilitace a vícedenní stáže pro profesionály a širokou veřejnost. Semináře

se většinou zúčastňují : lidé pracující v tomto oboru, kteří chtějí rozšířit obzory nebo načerpat nové myšlenky, dále studenti středních a vysokých škol –např.obor fyzioterapie a další, kteří chtějí získat podklady pro jejich závěrečné práce, klienti OS svítání, pracovníci a dobrovolníci Svítání, lidé pracující u koní ve sportovních stájích a spoustu dalších. Účastníci mohli diskutovat se všemi členkami OS Svítání a vyměňovat si zkušenosti. Zájemce získá teoretické informace podle svých potřeb a může být přítomen při provádění HT nebo LPPJ a tréninku koní jako pozorovatel. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

Semináře OS Svítání

Měla jsem možnost absolvovat dva semináře, o kterých bych se chtěla v mé práci zmínit.

Anatomie a biomechanika pohybu koně

Na toto téma jsem 14. a 15. června 2008 absolvovala odborný seminář, který vedla MUDr. Dominika Švehlová. Paní Švehlová nám ve dvou dnech dokázala předat ohromné množství informací a to ve srozumitelné a zajímavé formě. Dozvěděla jsem se spoustu zajímavých informací, a pochopila různé souvislosti, které jsem jako asistent v hiporehabilitaci mohla prakticky využívat. Vzhledem k tomu, že členství v OS Svítání je dobrovolné, tak zároveň i účast na různých seminářích, které sdružení zprostředkovává, je dobrovolná. Kromě podrobné anatomie koně se paní Švehlová zmínila o poznatcích, jak koně terapeuticky nebo výcvikově ovlivnit. Po absolvování tohoto semináře jsem lépe pochopila rozsah pohybů koně a jeho možnosti.

Biologie chování koní

Tohoto semináře jsem se zúčastnila 3. května 2008. Lektorkou byla Ing. Jitka Bartošová. Její přednáška byla zpestřena humornými příběhy a ukázkami. Na konci se konala diskuze, do které se téměř všichni přítomní zapojili. Některé poznatky paní Bartošové mě velice zaujaly a lépe jsem pochopila některé koňské reakce na podněty, které se člověku mohou zdát nesmyslné. Například kůň nechce projít okolo domu se zahradou, kolem které chodívá téměř denně. Dozvěděla jsem se, že každá koňská reakce je odpověď na nějaký rušivý element, který mnohdy člověk není schopen postřehnout ani vnímat.

4.5. Akce OS Svítání

Občanské sdružení Svítání pořádá pravidelně každý rok několik akcí, do kterých jsou zapojené děti i koně. Pro zpestření terapií Svítání pořádá tzv. Indiánské řehtání, kde jsou koně i děti v převlecích a provádí se terapie. Rehabilitace je prováděna za neobvyklých podmínek a tím se zvýší zájem, pozornost a chuť dítěte do dalších terapií. Mezi další akce Svítání patří Den dětí či vánoční besídka. Tyto akce se konají za účelem odpočinku a upevnění vztahů mezi klienty a týmem OS Svítání. (OS SVÍTÁNÍ, 2006)

Indiánské řehtání

Obvyklou náplní této akce jsou dětské radovánky a soutěže, indiánské tradice a hry, posezení u indiánského ohně – hudba, zpěv..atd. Pracovníci OS svítání se obléknou do indiánských převleků a předvedou s koňmi, jak se provádí nácvik netečnosti – koně přechází šustící plachtu, projdou pod barevnou vlající plachtou, terapeuti si hází velkými i malými míči přes hřbet koně a další. Tato akce bývá spojena také se sbírkou na konto projektu hiporehabilitace OS Svítání konané v rámci veřejné sbírky Nadace Euronisa „Pozvedněte slabé“!

Den dětí

Na den dětí sdružení pořádá tradiční túru na Šámalovu chatu. Zde je čeká pohoštění, konání různých her a soutěží a večerní táborák.

Vánoční besídka

V OS Svítání je dobrým zvykem sejít se v předvánočním shonu u vánočního stromečku. Místem tohoto setkání je jízdárna JK Sever, kde se celoročně pracuje s koňmi. Nechybí ani dárky pro děti a koně, zpívání koled a pojídání cukroví.

Masopustní maškarní veselice

Jedná se o setkání v jízdárně v maskách a nedílnou součástí zábavného dopoledne je průvod masek vedený koňmi, které znají děti jako svoje kamarády při pravidelně terapii. Na této veselici ale vidí koňské pomocníky a terapeuty v maskách.

Letní rekondiční pobyty

Tento pobyt se většinou odehrává na Ranči u Kamenice v Železnici. Hiporehabilitační pobyt trvá týden a je plný her, zábavných programů a samozřejmě dopolední a odpolední terapie. (OS SVÍTÁNÍ, 2006)

5 Analýza OS Svítání

5.1 Základní informace o sdružení

Název : Občanské sdružení Svítání

IČ: 68974990

Sídlo: Ještědská 35, Jablonec nad Nisou, 46601

Kancelář: Panenská 35, Jablonec nad Nisou, 46601

Provozovna: Jízdárna JK Sever, Puškinova 19, Liberec – Horní Hanychov, 46008

Odpovědné osoby:

Iva Michalská, PhDr. Helena Kuličová – management, public relation

Ing. Dagmar Patočková – získávání finančních prostředků

Radka Hniličková- vedoucí provozu, výcvik koní, LPPJ

Radka Fišerová – hipoterapie

Věra Lantelme – semináře a další vzdělávání (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

Poslání a cíle organizace

Hlavní náplní činnosti Občanského sdružení Svítání je hiporehabilitace. Posláním sdružení je vykonávat hiporehabilitaci. Cílovou skupinou mohou být děti i dospělí s různými zdravotními problémy. Touto rehabilitační metodou chce sdružení pomáhat a přispívat ke zlepšení zdravotního stavu a kondice zdravotně postižených.

Sdružení poskytuje ambulantní služby pět dní v týdnu, pořádá vícedenní prázdninové rekondiční pobyty s hiporehabilitací a příležitostně jednodenní tematické akce pro klienty i širokou veřejnost.

Na podporu informovanosti odborné i laické veřejnosti pořádá Svítání několikrát do roka akce typu diskusních fór a dní otevřených dveří, na nichž seznamuje veřejnost s možnostmi a technikou hiporehabilitace, přípravou koní pro hiporehabilitaci a v neposlední řadě prezentuje jejich vlastní práci a její výsledky. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

Provozní podmínky

OS Svítání pracuje v nájemních podmínkách jízdárny JK Sever v Liberci. Jízdárna pro sdružení poskytuje kvalitní podmínky pro celoroční provoz hiporehabilitace. Svítání zde má ustájeno pět hiporehabilitačních koní. K areálu jízdárny přiléhají výběhy pro koně, které může sdružení v omezeném rozsahu po dohodě používat. Při práci s koňmi mimo terapii využívá organizace širokou škálu možností vyjížděk do okolí.

V areálu je venkovní jízdárna, krytá jízdárna, zázemí pro klienty, bezbariérové WC, umývárna a kancelář pro zaměstnance OS Svítání. Celý areál jízdárny je bezbariérový. Při nasedání klientů používá Svítání nástupní rampu.

Jízdárna je dostupná prostředky MHD Liberec, pro osobní dopravu přístupná po rychlostní komunikaci až do vzdálenosti 2 km od jízdárny. Příjezdová cesta vede do areálu jízdárny, v areálu je možnost bezplatného parkování osobních vozidel. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

Provozní doba

Hiporehabilitace se provádí vždy odpoledne od 13hodin. Vzhledem k velkému množství klientů je Svítání v provozu v úterý, čtvrtek a pátek dopoledne. Zbytek času tým OS Svítání věnuje přípravě koní pro terapii, tréninku koní, nebo koně psychicky i fyzicky odpočívají na pastvině. Ve dnech školního volna se hiporehabilitace nekoná.

Ceník

Individuální hipoterapie, LPPJ – 20 minut: 180,-Kč

Skupinová terapie LPPJ – 60 minut: 600,- Kč (3 až 8 osob)

Částka na 20min individuální terapie se může zdát vysoká. Celkové náklady na jednu terapeutickou lekci jednoho klienta činí 500 Kč. Tedy podíl klienta je 180 Kč a zbývající částky je uhrazena finančními prostředky získanými díky sponzorským darům. (OS SVÍTÁNÍ, 2009)

Konkurence sdružení

V libereckém kraji OS Svítání nemá konkurenci. Svítání je jako jediné v kraji registrované pod Českou hiporehabilitační společností. Tato registrace je hlavním vypovídajícím ukazatelem o jedinečnosti a kvalitě služeb sdružení. V okolí se nachází pár lidí, kteří mají koně, slyšeli o této metodě a zkouší jí provozovat u sebe v jízdárně nebo na statku. Bez potřebné kvalifikace dotyčného však může být hiporerehabilitace pro klienty s oslabením nebezpečná a může způsobit zhoršení stavu pacienta. (osobní konzultace s Ing. Dagmar Patočkovou)

Dobrovolníci v OS Svítání

Svatoš (1996) uvádí: „Dobrovolník je člověk, který nabízí organizace své znalosti, schopnosti, dovednosti a zkušenosti za dohodnutých podmínek a není za tuto činnost finančně odměňován formou platu. Je velmi užitečné vztah mezi dobrovolníkem a organizací vyjádřit písemně formou smlouvy. Při práci s dobrovolníky je velmi důležitá znalost jejich motivace. Z této znalosti pak vyplývá jejich získávání, řízení a hodnocení.“

V OS Svítání dobrovolníci nepracují na základě smlouvy. Přichází do sdružení s jistou motivací, ale dlouho si jí neudrží. Protože ve Svítání chybí osoba, která by zastávala funkci koordinátora těchto dobrovolníků, je problematické je ve sdružení udržet na delší časové období.

5.2 Ekonomická situace

Občanské sdružení je nestarší a nejrozšířenější právní formou nevládní neziskové organizace. Občanské sdružení tedy není zakládáno za účelem zisku. Případný zisk se použije na dosahování cílů sdružení. Protože činnost OS Svítání je spojena s nákladným provozem několika koní, tak převažuje spíše ztráta. Proto má OS Svítání jen malé množství zaměstnanců. Vše ostatní je postaveno na dobrovolnosti. Chod sdružení závisí pouze na lidském faktoru. Vše tedy musí být vzhledem k předmětu činnosti sdružení a práce se zvířaty prováděno pečlivě a včas. U většiny dobrovolníků chybí motivace do práce, protože musí pomáhat zdarma. Shánění peněz na odměny dobrovolníkům je za ekonomické situace ve sdružení nemyslitelné. Velkou výhodou má občanské sdružení v možnosti žádat o dotace a granty. Zde však existuje riziko, protože sdružení předem

nikdy neví, jak dopadne grantové řízení, a zda mohou s penězi předem počítat. Bohužel Česká hiporehabilitační společnost ještě neschválila návrh, aby občanská sdružení, zabývající se hiporehabilitací, mohla žádat o dotace a granty na Ministerstvu práce a sociálních věcí. Hiporehabilitace totiž nepatří do registrace sociálních služeb. Existuje zde možnost, že tento návrh bude v průběhu příštího roku schválen.

V OS Svítání tvoří měsíční výdělek za terapie cca 30 000Kč. Peníze za terapie jsou pro sdružení každý měsíc jistotou. Měsíční náklady tvoří přibližně 70 000 – 75 000 Kč a 20 000 Kč na platy zaměstnanců. Obecně můžeme říci, že cca 40 000 Kč měsíčně musí OS Svítání doplnit z grantů a dotací. Svítání nemá každý měsíc stejné příjmy a výdaje. Zde jsou uvedeny v tabulkách náklady a výnosy za roky 2007 a 2008. V roce 2007 vyšel v hospodářském výsledku zisk díky veřejné sbírce TESCO STORES, a.s., Pomáhejte s námi. Peníze sdružení dostalo na konci prosince. Rok 2008 byl pro Svítání ztrátový, protože nedostalo včas slíbené peníze od sponzorů. (osobní konzultace s Ing. Dagmar Patočkovou)

Tabulka č.1 Výsledovka za rok 2008

Občanské sdružení Svítání 1.1.2008 – 31.12.2008

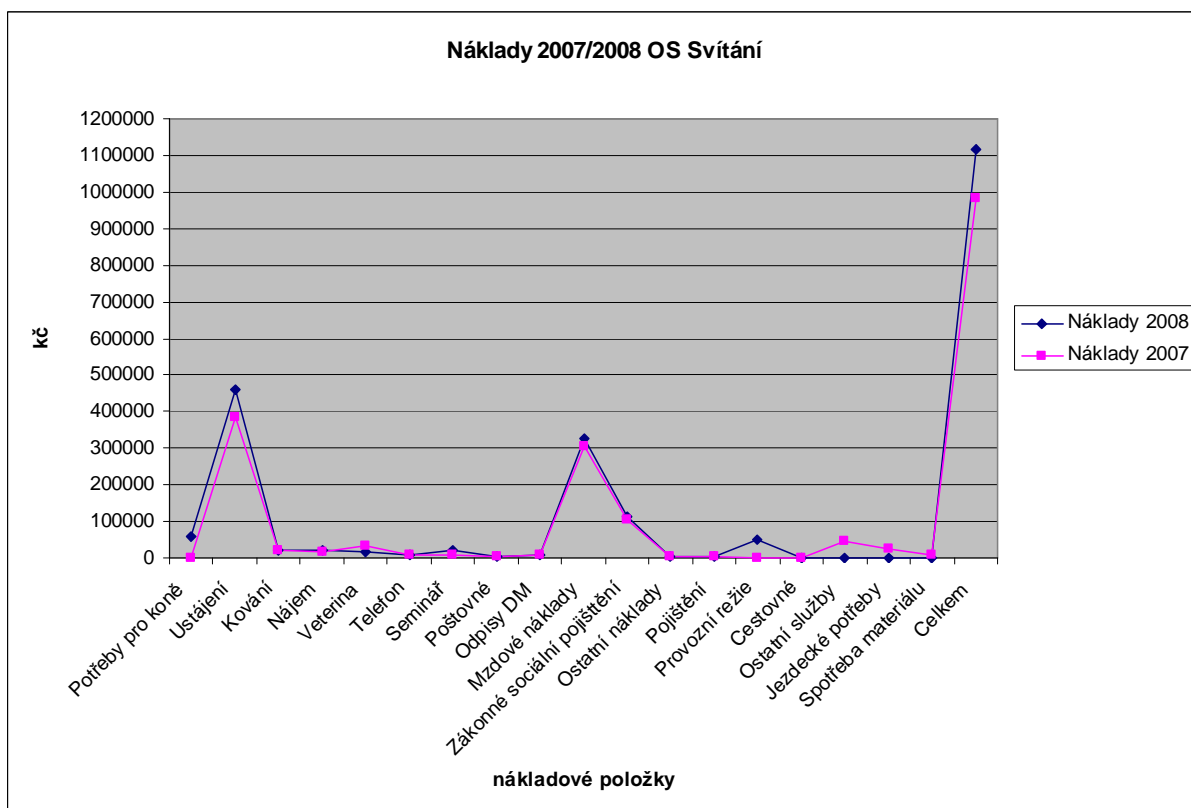
Náklady		Výnosy	
Potřeby pro koně	59639,5	Reklama	78000
Cestovné	380	Hipoterapie	182808
Ustájení	460695	seminář	31500
Nájem	20000	Prodej CD	3295
Provozní režie	49894	Dary, dotace, sbírka	693197
Kování	20002	Prodej koně	5000
Veterina	15152	Úrok	21,74
Telefony	7800		
Seminář	20850		
Mzdové náklady	327047		
Zákonné sociální pojištění	113598		
Odpisy	10013		
Poštovné	2606		
Pojištění	4787		
Ostatní náklady	4793		
Celkem	1117256,5	Celkem	993821,74

V roce 2008 zaznamenalo OS Svítání ztrátu 123 434,80 Kč.

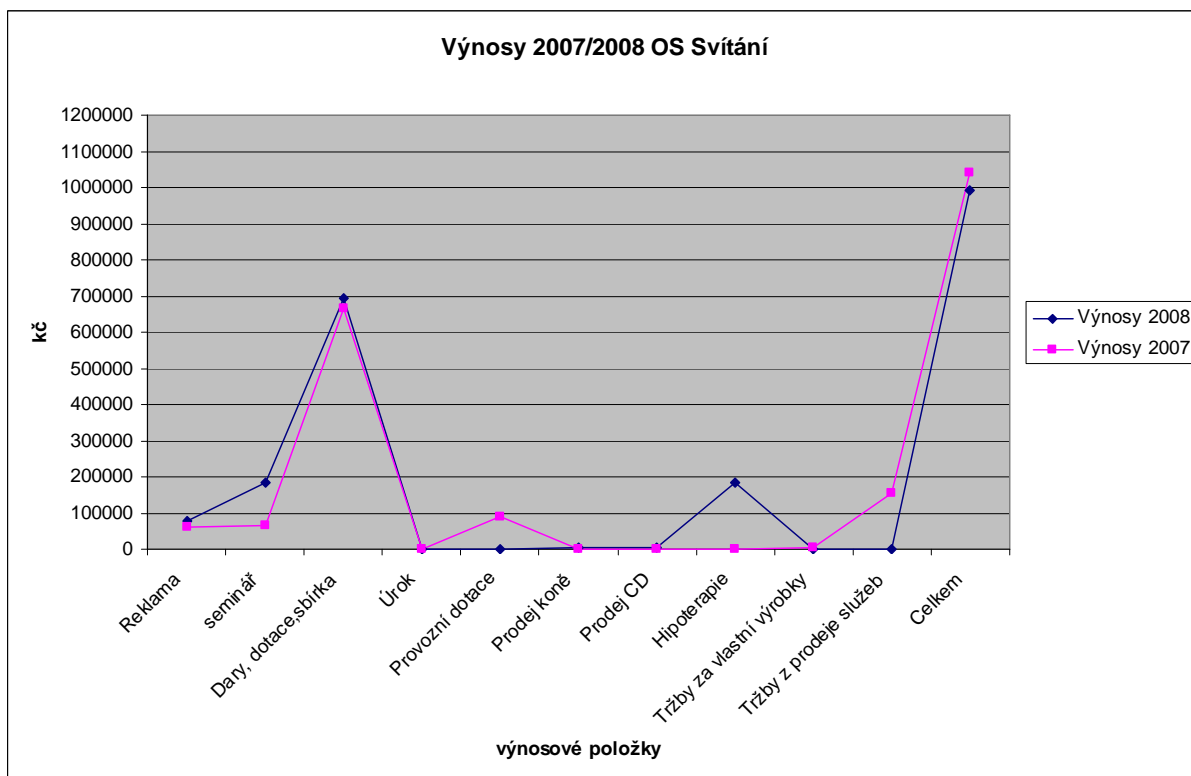
Občanské sdružení Svítání
1.1.2007 – 31.12.2007

Náklady		Výnosy	
Spotřeba materiálu	8745	Tržby za vlastní výrobky	2592
Potřeby pro koně	836	Tržby z prodeje služeb	155150
Jezdecké potřeby	23374	Reklama	60000
Ostatní služby	45877	Semináře	67195
Ustájení	385250	Úrok	21,94
Nájem	18000	Přijaté příspěvky(dary)	666727,5
Pojištění	6078	Provozní dotace	90000
Veterina	32393,5		
Kování	21981		
Poštovné	3418		
Telefon	10449		
Seminář poplatky	6300		
Mzdové náklady	303848		
Zákonné sociální pojištění	105036		
Jiné ostatní náklady	5028,5		
Odpisy DM	7866		
Celkem	984480	Celkem	1041686,44

Rok 2007 byl pro OS Svítání ziskovým. Celkový zisk představoval 57 206 Kč.

Graf č. 1 Graf celkových nákladů v letech 2007 a 2008

Graf č. 2 Graf celkových výnosů v letech 2007 a 2008

5.3 Statistiky terapií

Počet terapií a výnosy z nich představují zásadní položku výnosů OS Svítání. Počet klientů také není stále stejný. Zde jsou uvedeny počty terapií v letech 2002 – 2006. V roce 2002 ve Svítání proběhlo 1454 terapií. Na konci roku 2002 se přihlásilo do sdružení velké množství nových klientů z libereckého kraje, kteří se o provádění této formy terapie dozvěděli. Proto také v roce 2003 činil počet terapií 2083. U některých pacientů nastalo zlepšení, takže se snížila jejich frekvence terapií. Nové klienty v roce 2003 přijímat sdružení nemohlo z důvodu nedostatku pracovních kapacit. V dalších letech se počet terapií pohyboval od 1238 – 1689, což bylo pro sdružení s ohledem na zaměstnance a nestálý počet dobrovolníků vyhovující. (osobní konzultace s Ing. Dagmar Patočkovou)

HT - hipoterapie

LPPJ – léčebné pedagogicko-psychologické ježdění

Tabulka č. 3 Terapie za rok 2002

	2002		
	HT	LPPJ	celkem
leden	103	-	83
únor	82	-	62
březen	83	-	75
duben	150	-	128
květen	156	-	127
červen	121	-	125
červenec	72	-	-
srpen	-	-	-
září	165	41	80
říjen	162	33	111
listopad	160	7	135
prosinec	112	7	76
celkem	1366	88	1454

Tabulka č. 4 Terapie za rok 2003

	2003		
	HT	LPPJ	celkem
leden	154	8	162
únor	136	9	145
březen	173	7	180
duben	211	30	241
květen	219	32	251
červen	163	24	187
červenec	90	18	108
srpen	-	-	-
září	215	51	266
říjen	173	43	216
listopad	172	41	213
prosinec	88	26	114
celkem	1794	289	2083

Tabulka č. 5 Terapie za rok 2004

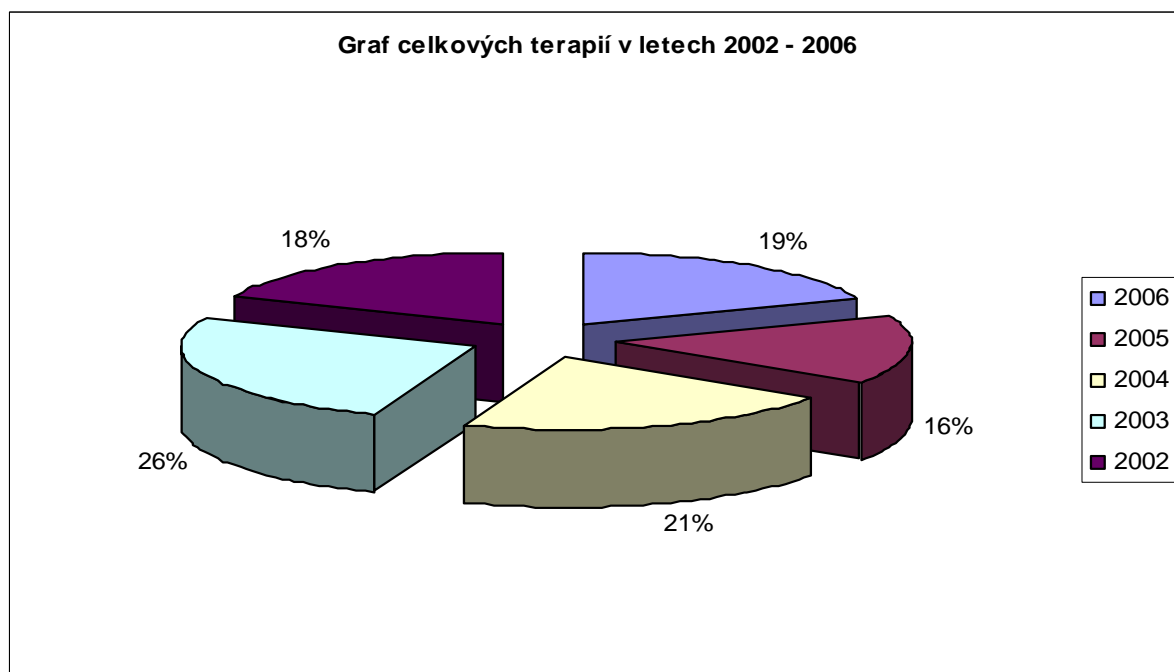
	2004		
	HT	LPPJ	celkem
leden	111	31	142
únor	110	23	133
březen	158	23	181
duben	168	37	206
květen	126	49	175
červen	118	31	179
červenec	45	9	54
srpen	-	-	-
září	148	34	182
říjen	175	23	198
listopad	161	28	189
prosinec	70	11	81
celkem	1390	299	1689

Tabulka č. 6 Terapie za rok 2005

	2005		
	HT	LPPJ	celkem
leden	83	8	91
únor	62	9	71
březen	75	15	90
duben	128	15	143
květen	127	17	144
červen	125	12	137
červenec	-	-	-
srpen	-	-	-
září	80	24	104
říjen	111	49	160
listopad	135	56	191
prosinec	76	31	107
celkem	1002	236	1238

Tabulka č. 7 Terapie za rok 2006

	2006		
	HT	LPPJ	celkem
leden	110	26	136
únor	78	27	105
březen	97	33	130
duben	113	36	149
květen	152	47	199
červen	147	29	176
červenec	-	-	-
srpen	-	-	-
září	123	26	149
říjen	148	29	177
listopad	119	46	165
prosinec	104	19	123
celkem	1191	318	1509

Graf č. 3 Graf celkových terapií v letech 2002 - 2006

5.4 Sponzoři

Bez sponzorské podpory by občanské sdružení, které se zabývá hiporehabilitací, fungovat nemohlo. Někteří sponzoři jsou stálí, jiní zase podporují sdružení nárazově. Zde je uveden seznam sponzorů za rok 2006 a 2007. V roce 2007 se podařilo Ing. Dagmar Patočkové spolu s předsedkyní sdružení sehnat více sponzorů (oproti roku 2006) a uskutečnily se i dvě veřejné sbírky.

Sponzoři a dárci Občanského sdružení Svítání, rok 2006

A.Raymond, s.r.o., Jablonec nad Nisou	15.000,-
ABB s.r.o., Jablonec nad Nisou	10.000,-
APPLIC s.r.o., Liberec	12.000,-
ARDA spol. s r.o., Liberec	8.000,-
Bespoke s.r.o., Praha	5.000,-
C Servis Liberec, s.r.o.	5.000,-
Česká hiporehabilitační společnost, Praha	16.000,-
Česká spořitelna, a.s., oblastní pobočka Děčín	8.000,-
Luděk Černý Dřevointeriér, Ústí nad Labem	10.000,-
EL-PRO, s.r.o., Liberec	5.000,-

Zbyněk FILINGER	10.000,-
Havax a.s., Liberec	10.000,-
JABLOTRON s.r.o., Jablonec nad Nisou	10.000,-
Lucas Varity s.r.o., Jablonec nad Nisou	6.500,-
MEDIA LIBEREC, s.r.o.	3.000,-
METAFO spol. s r.o., Fojtka	10.000,-
MSV Liberec s.r.o., VÝTAHY	10.000,-
NADACE EURONISA	38.130,-
NADACE O2	80.000,-
ORNEX spol. s r.o., Jablonec nad Nisou	2.000,-
SANIZ spol. s r.o., Liberec	5.000,-
Severočeská energetika, a.s., Děčín	100.000,-
STYLSTAV Liberec, s.r.o.	15.000,-
TECHNOLOGY s.r.o., Jablonec nad Nisou	25.000,-
THERMICA PLUS s.r.o., Liberec	3.500,-
Valbek s.r.o., Liberec	7.000,-
VIPA s.r.o., Liberec	50.000,-
Statutární město Liberec	60.000,-
Statutární město Liberec, primátor města	10.000,-
Město Jablonec nad Nisou	10.000,-
Liberecký kraj Krajský úřad Libereckého kraje	200.000,-
	759.130,-

Individuální dárci – fyzické osoby

Anonymní dárci	36.000,-
Seifertovi, Liberec	3.000,-
Stajnokovičová, Sloup v Čechách	35.000,-
	74.000,-

Materiální pomoc

Tesco Stores ČR, a.s. Praha	3.000,-
-----------------------------	---------

Celkem **833.130,-**

veřejná sbírka tesco 79.696,-

31.1.2007

(OS SVÍTÁNÍ, 2006)

Sponzoři a dárci Občanského sdružení Svítání, rok 2007

A.Raymond, s.r.o., Jablonec nad Nisou	20.000,-
ACIS s.r.o., Praha	30.000,-
APPLIC s.r.o., Liberec	10.000,-
ARDA spol. s r.o., Liberec	8.000,-
C Servis Liberec, s.r.o.	5.000,-
Česká hiporehabilitační společnost, Praha	16.000,-
Zbyněk FILINGER	10.000,-
Havax a.s., Liberec	15.000,-
JABLOTRON s.r.o., Jablonec nad Nisou	10.000,-
Liberecký kraj Krajský úřad Libereckého kraje	20.000,-
Lucas Varity s.r.o., Jablonec nad Nisou	5.000,-
LUCID spol. s r.o., Jablonec nad Nisou	5.000,-
MEDIA LIBEREC, s.r.o.	6.000,-
METAFO spol. s r.o., Fojtka	10.000,-
MSV Liberec s.r.o., VÝTAHY	5.000,-
Město Jablonec nad Nisou	20.000,-
NADACE EURONISA	45.000,-
NADACE O2	75.000,-
Nadace Auxilia, Praha	56.240,-
Nadační fond J&T, Praha	157.500,-
Petr Peníška – Hygia, Liberec	5.000,-
PRO-AQUA CZ, s.r.o., Ústí nad Labem	10.000,-
SANIZ spol. s r.o., Liberec	5.000,-
Siemens s.r.o., Fond pomoci	65.625,-
Severochema, Liberec	5.000,-
Statutární město Liberec	70.000,-
Statutární město Liberec, primátor města	5.000,-
TECHNOLOGY s.r.o., Jablonec nad Nisou	20.000,-
VIPA s.r.o., Liberec	30.000,-
	744.365,-

Veřejná sbírka

Nadace EURONISA „Pozvedněte slabé!“	2.100,-
TESCO STORES,a.s., Pomáhejte s námi	

Individuální dárci

anonymní dárci	24.000,-
----------------	----------

Celkem **770.465,-**

(OS SVÍTÁNÍ, 2007)

5.5 SWOT analýza OS Svítání

Silné stránky

- dobrá dopravní dostupnost
- příjemné prostředí obklopené přírodou
- krytá hala, která se dá používat k terapiím v nepříznivém počasí
- ochota a příjemné vystupování týmu OS Svítání
- pořádání vzdělávacích programů s názornými ukázkami přímo v jízdárně
- součástí komplexu jsou rozsáhlé výběhy pro koně
- dostatek pomůcek pro hiporehabilitaci a vybavení pro koně (sedla, deky, madla pro terapie, ..)
- dětský koutek, který se využívá v létě
- možnost provádění terapie v terénu
- kanisterapie
- prostorné boxy pro koně
- výborná spolupráce s městem Jablonec nad Nisou
- OS Svítání vydává bulletin
- jeden z členů týmu Svítání je ve vedení České hiporehabilitační společnosti
- téměř žádná konkurence v libereckém kraji
- externí pracovník týmu publikuje za Svítání v zahraničních časopisech
- vynikající úspěchy s dětskou neurologií s koňmi plemena anglického plnokrevníka
- žádosti o dotace a granty v oblasti zdravotní a sociální
- bezbariérový přístup
- sdružení funguje jako školicí středisko
- OS Svítání patří do Federation of Riding for the Disabled International (FRDI)
- velká propagace OS Svítání na zahraničních kongresech
- praxe studentů ze střední školy
- semináře OS Svítání jsou výdělečné
- kvalifikovaní zaměstnanci, kteří mohou vést školení
- do Svítání dojíždí přednášet odborníci z celé ČR
- velké množství sponzorů v libereckém kraji
- dlouhé fungování sdružení – záruka kvality služeb
- prostorné parkoviště je součástí komplexu
- dobrá pověst

- převážně bezproblémová spolupráce s provozovatelem jízdárny
- dlouhodobí zákazníci

Slabé stránky

- téměř žádný zisk, který vede k nedostatku finančních prostředků na výplaty stálých zaměstnanců sdružení
- nedostatek pracovních sil
- obtížné shánění nových dobrovolníků
- v týmu chybí koordinátor dobrovolníků
- v zimním období – horší dostupnost, hodně sněhu
- dlouhotrvající nedostatek stálých a zaučených dobrovolníků
- chybí zde dobrý jezdec, který by připravoval koně na hiporehabilitaci ze sedla (což je nezbytná součást přípravy koně pro tuto činnost)
- malý prostor (kancelář) v jízdárně JK Sever pro tým Svítání
- nemožnost regulovat krmnou dávku pro hiporehabilitační koně
- chybí zde jezdecký trenér
- obtížné shánění finančních prostředků na chod sdružení
- hiporehabilitace nepatří do registrace sociálních služeb
- sdružení nemůže žádat na Ministerstvu práce a sociálních věcí o granty a dotace
- fyzioterapeut nemá prostor, kde by si mohl klienta důkladně vyšetřit
- kanisterapie je závislá na počasí, nedá se provozovat v zimních měsících
- ve stanovách nemá sdružení prodej reklamních předmětů
- celý chod sdružení závisí na lidském faktoru
- není možnost odměn pro dobrovolníky
- vysoké náklady na ustájení koní
- nekvalifikovaní dobrovolníci
- sdružení nesleduje konkurenci
- velké množství zodpovědnosti a úkolů na jednoho pracovníka

Příležitosti

- větší propagace a reklama OS Svítání v ČR
- častější provádění finančních sbírek
- lepší informovanost veřejnosti s oborem hiporehabilitace
- propracovanější internetové stránky s častější aktualizací
- širší spolupráce se zahraničními časopisy
- oslovování sponzorů a shánění darů pro sdružení v širším rozsahu
- rozšíření metody LPPJ, kterou by vedl konkrétní zaškolený zaměstnanec sdružení
- rozšíření pracovního týmu o trenéra a zkušeného jezdce
- doplnění prodeje reklamních předmětů do stanov sdružení
- pozdější prodej triček, pohledů a kalendářů s logem OS Svítání
- větší podpora seminářů
- zvýšení počtu pořádaných seminářů a jejich pravidelnost
- spolupráce se známými osobnostmi na charitativních akcích
- častější vizualizace webových stránek sdružení
- oslovení sponzorů po celé ČR
- povinná účast dobrovolníků na seminářích
- povinný základní kurz pro dobrovolníky
- využití vhodných nástrojů komunikačního mixu k větší propagaci sdružení
- pořádání dnu otevřených dveří

Hrozby

- velký dopad na sdružení má finanční krize
- vzrůstající nedostatek finančních prostředků na platy stálých zaměstnanců na plný úvazek
- u náhlé indispozice jednoho koně hrozí značné omezení hiporehabilitačních služeb a odvolání klienta
- ohrožení bezpečnosti klientů při nedostatku aktivního odpočinku pro koně
- ohrožení bezpečnosti klientů při nekontrolovatelné krmné dávce pro koně
- selhání lidského faktoru
- nejistota dotací (neví se předem, jak to dopadne)
- neúspěch v grantovém řízení
- dobrovolníci znají pouze mizivé množství informací o hipoterapii
- narůstající protesty lidí, kteří s jízdárnou sousedí (zničené cesty od kopyt koní, ..atd)

6 Návrhy na zlepšení činnosti

Občanské sdružení Svítání splňuje svůj účel a je pro své pacienty velkým přínosem v léčbě jejich handicapů. Sdružení má však kromě svých předností i několik nedostatků, které vyplývají ze SWOT analýzy. Zde je uvedeno několik návrhů, které by mohly zlepšit kvalitu sdružení po stránce odborné i finanční.

6.1 Návrhy na zlepšení odbornosti sdružení

Pořádání dnu otevřených dveří

Občanské sdružení Svítání je jediné uznávané sdružení Českou hiporehabilitační společností v libereckém kraji. Proto je nutná větší informovanost veřejnosti. Velké množství lidí má v podvědomí, že je v Horním Hanychově jízdárna, ale už málo lidí ví, že se v této jízdárně provozuje hiporehabilitace. Kdyby se stanovil určitý den v roce, kde by se pořádal den otevřených dveří, přispělo by to nejen k větší informovanosti veřejnosti, ale také k větší propagaci a zdůraznění dobrého jména OS Svítání.

Doplnění týmu Svítání o trenéra koní

V každém pracovním týmu, který provozuje hiporehabilitaci, nesmí chybět trenér. Jeho hlavní úlohou je doplnění přípravy koně pro hiporehabilitaci z jezdeckého hlediska. Kůň se sice používá pro tuto rehabilitační metodu, ale není stoprocentně spolehlivý jako jiná rehabilitační metoda, kde se používá např. stroj. Trenér je hlavní osoba, která zvyšuje spolehlivost koně a tím i bezpečnost klientů. Sdružení používá i taková plemena koní, která byla vyšlechtěna pro sport. Tento základ ve zvířeti nemůžeme potlačovat, musíme ho naopak podporovat. Ke splnění zmíněných potřeb je nutná přítomnost jezdeckého trenéra.

Dostatek aktivního odpočinku pro koně

Koně mají nedostatek aktivního odpočinku – práce pod sedlem s jezdcem. Pokud má kůň nepřiměřený energetický příjem (v podobě krmiva) než energetický výdej, ohrozí se jeho spolehlivost a tím bezpečnost pro klienty. Svítání by mělo alespoň na částečný

úvazek zaměstnávat jezdce, který by tento nedostatek odstranil. Kůň je pak psychicky odpočatý a plně soustředěný na výkon při terapii.

Pořádání povinného základního kurzu pro dobrovolníky

Dobrovolníci, kteří ve sdružení asistují především při terapii, jsou nedostatečně informovaní. Chybí jim základní znalosti z oblasti hiporehabilitace a tím je narušena bezpečnost pacientů.

6.2 Návrhy na zlepšení finanční situace

Hipoterehabilitace bude oficiálně zařazena do forem rehabilitace

V týmu OS Svítání působí jako externí pracovnice paní Věra Lantelme. Tento člen týmu je pro sdružení velmi důležitý, neboť je mimo jiné ve vedení České hiporehabilitační společnosti. OS Svítání se nemůže registrovat jako sociální služba, protože obor hiporehabilitace dosud nebyl jako sociální služba uznán. Sdružení, která se zabývají hiporehabilitací či canisterapií nejsou v libereckém kraji zařazeny do sociálních služeb.

Jedná se tedy o nelehký úkol pro vedení ČHS, a to sepsat normy, kritéria a výstupy z jednotlivých forem hiporehabilitace. OS Svítání by mohlo využít působení paní Věry Lantelme ve vedení této společnosti a „vydobít si“ zařazení hiporehabilitace do registrovaných sociálních služeb dle stanov Ministerstva sociálních věcí. Pokud tento návrh bude schválen a normy uznány, pak OS Svítání může podat návrh na registraci do sociální služeb. Až tedy bude hiporehabilitace uznávána jako sociální služba, OS Svítání bude mít možnost podávat žádosti o dotace a granty na státní instituce. Mohlo by to do budoucna znamenat finanční přínos do sdružení.

Oslovit více sponzorů

Vzhledem k tomu, že OS Svítání pracuje hlavně s dětmi, tak by oslovení některých hračkářských firem (např. Pultanela, Pompo) mohlo být přínosem. Tyto firmy spolupracují s dětskými domovy, tak myslím, že by nebyl problém spolupracovat i s hiporehabilitačním sdružením. OS Svítání by oslovilo např. firmu Pompo jako sponzora a udělali by mu reklamu přímo v jízdárně JK Sever, ale také na webových stránkách

sdružení. Pokud by se alespoň jedna z jmenovaných hračkářských firem stala sponzorem OS Svítání, opět by tato spolupráce mohla být finančním přínosem pro sdružení.

Další možností by mohlo být oslovení konkrétního pořadatele charitativních koncertů. Tyto koncerty u nás pořádá převážně Česká televize nebo nadace.

Jako potencionálního sponzora dále vidím i jabloneckou firmu GASO. Tato firma se zabývá výrobou oblečení. Pro firemního sponzora by mohla být nabídka reklamy v OS Svítání zajímavou. Svítání funguje po celý rok. Myslím, že v zimních podmínkách, když je při terapiích v hale pod nulou, tak by pacienti ocenili teplé kvalitní oblečení. Vhodné zpracování nabídky pro tohoto sponzora a následné navázání spolupráce vidím jako velkou šanci pro OS Svítání.

Pravidelná účast na veřejných sbírkách Tesco Stores

Veřejné sbírky jsou pro sdružení velkým přínosem. Svítání by mohlo vyrobit letáky, které by dodalo do prodejny, kde se prodávají reklamní předměty tesco. Jedinou podmínkou tedy bude, aby sdružení poslalo pracovníky, kteří budou v prodejně letáky rozdávat a informovat zákazníky. Pokud by se OS Svítání účastnilo sbírek tesco pravidelně, pak by nemělo tak znatelné problémy se sháněním peněz pro zaměstnance, případně pro odměny dobrovolníkům. Dobrovolníkům chybí motivace a pro rozvinutí větší iniciativy do práce by odměny mohly být přínosem.

Rozšíření stanov na Ministerstvu vnitra

Ve stanovách Občanského sdružení Svítání chybí prodej reklamních předmětů. Tato činnost by mohla alespoň částečně pomoci finanční situaci sdružení a zvýšit propagaci sdružení.

7 ZÁVĚR

Občanské sdružení Svítání působí na klienty velice profesionálním dojmem. I přes některé nedostatky, o kterých jsem se zmínila ve SWOT analýze, má toto sdružení velice dobrou pověst.

Z finanční analýzy a SWOT analýzy vyplynulo, že se sdružení potýká z různými problémy. Jedná se nejen o potíže finanční, ale také o mezery v pracovním týmu. Dlouhodobý nedostatek pracovních sil může narušit nejen téměř bezproblémovou spolupráci v týmu, ale také celý chod sdružení.

OS Svítání má mezi institucemi, které se zabývají hiporehabilitací, velice dobrou jméno, a to díky pořádání seminářů. Seminářů jsem se osobně zúčastnila a zaujaly mě hlavně praktické ukázky lektorů přímo na koních a klientech. Pořádání seminářů je pro sdružení příjmem a silnou stránkou, protože se neustále zvyšuje kvalifikace zaměstnanců.

V práci jsou zdůrazněny některé nejistoty a hrozby. Jedná se hlavně o nedostatek finančních prostředků. Někteří externí pracovníci, kteří se starají o grantová řízení, projekty za účelem získání sponzorů atd., musí pracovat dobrovolně, ale stoprocentně. Patří mezi nejdůležitější pracovníky ve sdružení, ale nejsou už volné finanční prostředky na jejich odměny.

Z práce vyplynuly i méně významné slabé stránky. Doufám, že v případě, kdyby se sdružení rozhodlo mé návrhy na zlepšení zvážit, tak přispějí k bezpečnějšímu a kvalitnějšímu chodu sdružení.

Přes některé významné i méně významné problémy provádí OS Svítání svoji činnost již desátým rokem. Neustále se objevují úspěchy v práci s klienty. Obdivuji některé členy týmu, kteří pracují každý den se stoprocentním nasazením pomáhat lidem, kteří mají určité postižení. Věda a výzkum postupují v této problematice stále dopředu a věřím, že Občanské sdružení má před sebou pouze tu pozitivní budoucnost.

8 Seznam literatury

KOPECKÁ, T. *Bulletin OS Svítání, Hipoterapie u dětí s diagnózou dětská mozková obrna* [online]. 2008, roč.2, č.5, s.9. [cit. 2009-02-19].

Dostupné z: <http://www.ossvitani.cz/assets/files/Bulletin_Cervenec_2008.pdf>.

KULICHOVÁ, J. *Hiporehabilitace*. 1.vyd. Praha: Nadace OF 1995.

KULIČOVÁ, H. *Bulletin OS Svítání, Historie Svítání* [online]. 2009, roč.3, č.1, s.3. [cit. 2009-02-19]. Dostupné z: <http://www.os-svitani.cz/assets/files/Bulletin_Leden_2009.pdf>.

LANTELME, V., SMÍŠKOVÁ, Š. *Léčba koňmi: 2. Rozvoj hiporehabilitace ve světě* [online]. c2009, [cit. 2009-02-13]. Dostupné z: <<http://www.equichannel.cz/clanek/ukaz8049>>.

LANTELME, V., SMÍŠKOVÁ, Š. *Léčba koňmi: 3. Rozvoj hiporehabilitace v Čechách* [online]. c2009, [cit. 2009-02-14]. Dostupné z: <<http://www.equichannel.cz/clanek/ukaz8050>>.

LANTELME, V. *Hiporehabilitační organizace* [online]. c2008, [cit. 2008-02-16]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/Hiporehabilitacni-organizace.php>>.

LANTELME, V. *Bulletin OS Svítání, Studie a měření účinků hiporehabilitace* [online]. 2008, roč.2, č.5, s.6. [cit. 2009-02-16]. Dostupné z: <http://www.ossvitani.cz/assets/files/Bulletin_Cervenec_2008.pdf>.

LANTELME, V. *Hipoterapie* [online]. c2008, [cit. 2009-02-17]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/Hipoterapie.php>>.

LANTELME, V. *Bulletin OS Svítání, Psychoterapie pomocí koní* [online]. 2008, roč.2, č.6, s.6. [cit. 2009-02-19]. Dostupné z: <http://www.os-svitani.cz/assets/files/Bulletin_Zari_2008.pdf>.

LANTELME, V. *Léčebně pedagogicko – psychologické ježdění* [online]. c2008, [cit. 2009-02-20]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/lppj.php>>.

LANTELME, V. *Parajezdectví* [online]. c2008, [cit. 2009-02-20]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/Parajezdectvi.php>>.

MLČKOVSKÝ, M. *Hiporehabilitace* [online]. c2004, [cit. 2009-02-11].

Dostupné z: <<http://www.aktivnizivot.cz/aktivni-zivot/zivot-s-roztrousenou-sklerozou/rehabilitace/hiporehabilitace/>>.

NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie aneb Jak nás zvířata umí léčit*. 1.vyd. Praha : Albatros 2006. ISBN 80-00-01809-8.

OS Svítání. *Indikace a kontraindikace* [online]., [cit. 2009-02-18].

Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/indikace.php>>.

OS Svítání. *Charakteristika a činnost organizace* [online]., [cit. 2009-02-22].

Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/charakteristika.php>>.

OS Svítání. *Koně OS Svítání* [online]., [cit. 2009-02-22].

Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/kone.php>>.

OS Svítání. *Další vzdělávání v hiporehabilitaci* [online]., [cit. 2009-02-22].

Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/seminare.php>>.

OS Svítání. *Akce v roce 2006* [online]., [cit. 2009-02-24].

Dostupné z: <http://www.os-svitani.cz/minule_2006.php>.

OS Svítání. *Kontakty* [online]., [cit. 2009-02-26]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/kontakty.php>>.

OS Svítání. *Poslání a cíle organizace* [online]., [cit. 2009-02-27].

Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/poslani.php>>.

OS Svítání. *Provozní podmínky* [online]., [cit. 2009-03-01]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/podminky.php>>.

OS Svítání. *Provozní doba a ceník* [online]., [cit. 2009-03-01]. Dostupné z: <<http://www.os-svitani.cz/provoz.php>>.

OS Svítání. *Činnost OS Svítání finančně a materiálně podporují (rok 2006)* [online]., [cit. 2009-04-01]. Dostupné z: <http://www.os-svitani.cz/podekovani_2006.php>.

OS Svítání. *Činnost OS Svítání finančně a materiálně podporují (rok 2007)* [online]., [cit. 2009-04-03]. Dostupné z: <http://www.os-svitani.cz/podekovani_2007.php>.

PLAMÍNEK, J., SVATOŠ, V., HLEDÍKOVÁ, J., BABOUČEK, P., JANDÁKOVÁ, P., ZETĚK, J. *Řízení neziskových organizací*. 1. vyd. Praha : Nadace LOTOS 1996.

Praktický průvodce hiporehabilitací I. *Magazín OS Svítání, Kazuistiky 2007*.

TOMEK, J. *Základy strategického marketingu*. 2.vyd. Plzeň: Vydavatelství Západočeské univerzity, 2001, 307 s. ISBN 80 – 7082 – 821 – 8

Seznam příloh

Příloha 1: Hipoterapie

obr. č. 1 : Hipoterapie v terénu

obr. č. 2 : Poloha v leže na břiše v průběhu terapie

obr. č. 3 : Sed pozadu v průběhu terapie

obr. č. 4 : Nastupování pacienta na koně z rampy

Příloha 2: Relaxační polohy na závěru hipoterapie

obr. č. 5 : Relaxace v leže na zádech

obr. č. 6 : Relaxace v leže na břiše

Příloha 3: Příprava koně pro hiporehabilitaci

obr. č. 7 : Nácvik snadné ovladatelnosti koně na dlouhém vodítku

obr. č. 8 : Nácvik netečnosti, koně přecházení šustící igelitovou plachtu

obr. č. 9 : Nácvik netečnosti, kůň přechází igelitovou plachtu a je přikrytý další barevnou plachtou

Příloha 4: Zásady chování při hiporehabilitaci (OS Svítání)

Příloha 5: Závazná přihláška k hiporehabilitaci (OS Svítání)

Příloha 6: Vyjádření odborného lékaře

Příloha č.1 - Hipoterapie

Obr.1 – Hipoterapie v terénu

Obr.č. 2 – Poloha v leže na břiše

Obr. č. 3 – Sed pozadu v průběhu terapie

Obr. č. 4 – Nastupování pacienta na koně z rampy

Příloha č. 2 – Relaxační polohy na závěru hipoterapie

Obr. č. 5 – Relaxace v leže na zádech

Obr. č. 6 – Relaxace v leže na břiše

Příloha č. 3 – Příprava koně pro hiporehabilitaci

Obr. č. 7 – Nácvik snadné ovladatelnosti koně na dlouhém vodítku

Obr. č. 8 – Nácvik netečnosti, koně přecházejí šustící igelitovou plachtu

Obr.č. 9 – Nácvik netečnosti, kůň přechází igelitovou plachtu a je přikrytý další barevnou plachtou

Příloha č. 4 – Zásady chování při hiporehabilitaci

Při provádění hiporehabilitace je nutné zachovat klid, vyčkat příslušných instrukcí terapeuta nebo hipologa.

HIPOREHABILITACE

1. Při nasedání z rampy pomocný personál i klient vyčkají příchodu koně. Nasedání se provádí až po pokynu hipologa, který koně přivede co nejbližší k rampě, v klidu zastaví.
2. V nástupním prostoru a na rampě smí být klienti a případný doprovod pouze při nasedání a sesedání z koně a to vždy pouze sesedající nebo nasedající klient, doprovod a pomocníci.
3. Klient vždy vyčká pokynu terapeuta nebo hipologa k nasednutí nebo sesednutí.
4. Při samostatném provádění hipoterapie klient jezdí na vedeném koni samostatně či v doprovodu 1-2 pomocníků /u těžších diagnóz/. U pokročilejších či klientů zařazených do léčebně pedagogicko-psychologického ježdění je možnost samostatného vedení koně pod dozorem cvičitele nebo trenéra.
5. Vyžaduje-li zdravotní stav a schopnosti klienta hipoterapii v asistovaném sedu, provádí ho **vždy fyzioterapeutka** a to i u dětí. Nikdy neprovádí asistovaný sed matka dítěte ani jiná doprovázející osoba.
6. Čekající klienti nemají přístup do nástupního prostoru a do jízdárny, čekají na místech, která nejsou určena pro hiporehabilitaci.

VYBAVENÍ KLIENTA

- přiléhavý nesmekavý oděv
- pevná obuv – dle zdravotního stavu
- bezpečnostní přilba
- hiporehabilitace se provádí bez kovových aparátů - hrozí nebezpečí poranění koně i klienta

PROVOZ KONÍ

1. Vstupovat do zařízení pro ustájení zvířat a jiných prostorů vyhrazených zvířatům smějí jen osoby k tomu určené /chovatelé, cvičitelé, trenéři/, ostatní jen v jejich doprovodu nebo s jejich svolením.
2. Ve stájích je třeba zachovávat klid, čistotu a pořádek.
3. Ve stájích platí zákaz kouření a pohybu s otevřeným ohněm.

ŠKOLÍCÍ STŘEDISKO PRO HIPOREHABILITACI SE SPECIALIZACÍ NA REHABILITACI NEUROLOGICKÝCH A ORTOPEDICKÝCH OBTÍŽÍ A NA TERAPII DĚTÍ S PORUCHOU CHOVÁNÍ A UČENÍ

Co je to hiporehabilitace a jak působí?

Hiporehabilitace je rehabilitace jízdou na koni a dělí se na tři základní okruhy, které upřesňují terapeutický účinek koně – hipoterapie, léčebně pedagogicko-psychologické ježdění a sportovní ježdění handicapovaných. Jednotlivé formy respektují nároky, které jsou dané pro určitou skupinu klientů, odlišují se svým cílem a metodikou.

Hiporehabilitaci provádíme na základě přihlášky klienta a písemného vyjádření odborného lékaře na formuláři OS Svítání. Klienti jsou zařazováni do hiporehabilitace podle diagnóz. Rehabilitace je prováděna pravidelně 1-2x týdně po dobu 3 měsíců, po lekcích v délce trvání 15-20 minut. Délka jedné terapie se řídí zásadně aktuálním stavem klienta. Hiporehabilitace se mohou zúčastnit klienti všech věkových kategorií v širokém spektru diagnóz a to buď v individuální nebo skupinové terapii.

Klientům jsou vybíráni koně tzv. "na míru" podle charakteru koně, šířky a pohybu jeho hřbetu, délky a pravidelnosti jeho kroku a to vždy podle diagnózy klienta, jeho věku a hmotnosti, jeho schopností, aktuálního zdravotního stavu a podle terapeutického cíle. Klienti mohou absolvovat terapii vsedě po i proti směru jízdy a vleže na břiše proti směru jízdy s oporou o předloktí nebo o natažené horní končetiny. Výběr koně a také jakou polohu klient na koni zaujme rozhoduje vždy fyzioterapeut podle stupně psychomotorického vývoje a cíle terapie.

1) hipoterapie (HT) patří mezi nejpříjemnější metody léčebné rehabilitace, která je určena pro rehabilitaci klientů s diagnózami: dětská mozková obrna, roztroušená skleróza mozkomíšní, centrální mozkové příhody, vadné držení těla, asthma bronchiale, Downův syndrom, autismus, skoliózy, amputace končetin, vertebrogenní syndrom, funkční sterilita, senzomotorická postižení a další, které jsou spojeny s poruchou pohybového aparátu, koordinace a rovnováhy. HT je vždy indikována odborným lékařem v rámci komplexní rehabilitační péče. Jezdec je z hlediska ovládání koně pasivní a kůň je veden hipologem. V terapii je využíván krok zdravého koně a vnímání pohybu jeho hřbetu. Kůň na jezdce přenáší střídavý vzor chůze, který je totožný s lidským. Zároveň svého jezdce neustále vychyluje z těžiště a ten se mu snaží podvědomě přizpůsobit a nalézt rovnováhu. Zapojují se zádové svaly, mezilopatkové, břišní a hýžděové svaly, protahují se zkrácené svaly, dochází ke zvýšení plicní kapacity. Největší léčebný efekt nastává, pokud HT je indikována včas a je součástí komplexní rehabilitace.

2) léčebně pedagogicko-psychologické ježdění (LPPJ) - využívá působení kontaktu se zvířetem a zážitku z jízdy na psychiku člověka. Do této formy jsou odborným lékařem, psychologem nebo psychiatrem zařazováni klienti s dyslexií, hyperaktivitou, výchovnými problémy, mentální retardací a psychickými poruchami (autismus, neurózy, psychózy, návyky, sklony klienta k sebepoškození). Principem je neustálé sledování psychického stavu klienta s využitím momentálních pozitiv pro dosažení určitého cíle, například soustředění se na určitou činnost. Dále klienti, kteří absolvovali HT řadu let a jejich motorický vývoj je ukončen, nebo se již nedá HT ovlivnit. Tito klienti se učí koně aktivně ovládat a cílem je zlepšení jejich fyzické kondice a sebevědomí. Nedílnou součástí je i socializace klientů s výchovnými problémy a ti jsou zapojováni do kolektivu a v prostředí jízdárny do dalších činností souvisejících s koňmi. Klienti absolvují LPPJ v individuální, nebo skupinové terapii.

internet: **www.os-svitani.cz**

e-mail: **os-svitani@email.cz**

objednání terapií: **Jana Šimonová, mobil: 606 161 812**

Příloha č. 5 – Závazná přihláška k hiporehabilitaci

Jméno:.....

Datum narození:.....RČ:.....

Bydliště:.....PSČ:.....

Telefon (domů, zam., mobil):.....

e-mail:.....

Člen jiné organizace zdrav. postižených: ano - ne

Název, adresa organizace:

Průkaz TP, ZTP, ZTP/P:.....číslo:..... Zdravotní pojišťovna.....

Úrazové pojištění: ano - ne

Předchozí zkušenosti s hiporehabilitací: ano - ne

Kde, kdy, jak dlouho?.....

Jiná léčba/cvičení:.....

Předchozí zkušenosti s jízdou na koni (ne rehabilitačně): ano - ne

Kde, kdy, jak dlouho?.....

Pokud Vaše dítě samostatně nechodí, podtrhněte jeho pohybové dovednosti:

vleže na bříšku opora o předloktí, opora o natažené horní končetiny; otáčí se zad na bříško a zpátky; plazí; houpe se na kolínkách; leze po kolínkách; vyleze např. na pohovku; vzpřímený klek; šikmý sed na boku; sed v kleku na patách; sedne si s dopomocí; sedne si samo; sed s oporou; sed samostatný aktivní; stoupne si s nakročením jedné nohy; stoupne si vytažením přes ruce; obchází nábytek; chodí za obě ruce, za jednu ruku; zvládá terénní nerovnosti (práh, koberec..); chodí s dopomocí do schodů, ze schodů; chodí s chodítkem, berlemi

Datum:.....

Podpis:.....

Zákonný zástupce: otec - matka - jiná osoba

Jméno:.....

Bydliště:.....PSČ:.....

Telefon (domů, zam., mobil):.....

Souhlasím s hiporehabilitací svého syna/dcery/svěřené osoby

Datum:.....

Podpis zákonného zástupce:.....

Souhlas účastníka hiporehabilitace nebo jeho odpovědného zástupce s pravidly bezpečnosti při provozu je závaznou a nedílnou součástí této přihlášky. Činnost OS Svítání je pojištěna z odpovědnosti. Občanské sdružení Svítání Jablonec nad Nisou prohlašuje, že veškeré údaje získané v rámci své činnosti považuje za důvěrné a použije je pouze pro vlastní potřebu ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů v souladu s posláním sdružení zakotveným v jeho stanovách. Tyto údaje nebudou bez písemného souhlasu dotčené osoby nebo jejího zákonného zástupce poskytnuty třetí osobě, fyzické či právnické.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem si vědom/a nebezpečí při práci s koňmi a jízdě na nich, hodlám mu čelit maximální ukázněností a respektováním pokynů personálu. Do areálu i na koně vstupuji na vlastní nebezpečí a souhlasím se zapojením do hiporehabilitace. Byl/a jsem seznámen/a s doporučením vlastního úrazového pojištění. Jsem seznámen/a se zásadami bezpečnosti v jízdárně a přilehlých prostorách.

Zároveň se zavazuji pravidelně dokládat vyjádření odborného lékaře.

Jméno:.....

Datum:

Podpis:

Osobní údaje

Souhlasím, aby všechny osobní údaje týkající se mé osoby a osob, jejichž jsem zákonným zástupcem uvedené v Závazné přihlášce k hiporehabilitaci včetně zdravotní dokumentace byly uchovávány v databázi Občanského sdružení Svítání v Jablonci nad Nisou a byly používány výhradně touto organizací pro její potřebu. Souhlasím s tím, aby Občanské sdružení Svítání zpracovávalo v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů tyto osobní údaje za účelem poskytování služeb hiporehabilitace a zajištění činnosti organizace OS Svítání. Souhlas uděluji na dobu neurčitou, do odvolání tohoto souhlasu, případně do ukončení činnosti Občanského sdružení Svítání. Beru na vědomí, že svůj souhlas mohu kdykoliv písemně odvolat a organizace údaje zlikviduje.

Jméno:.....

Datum:

Podpis:.....

Příloha č. 6 – Vyjádření odborného lékaře

Vážený pane doktore, vážená paní doktorko,

klient bude zařazen do programu hiporehabilitace pod vedením odborných terapeutů. Žádáme Vás proto zdvořile o vyplnění tohoto dotazníku a předem děkujeme za spolupráci.

Jméno dítěte:..... RČ:.....

Diagnóza (kód i slovy):.....

Mentální retardace:.....

Záchvatové onemocnění (frekvence):.....

Alergie (popis):.....

Datum očkování proti tetanu:.....

Medikace:.....

Zpráva pro fyzioterapeuta:

Rehabilitační péče je prováděna:

- pravidelně
- nepravidelně
- s fyzioterapeutem
- doma s rodiči
- neprováděna
- užití rehab. metody:
- pobyty v lázeňských zařízeních (kdy, kde):.....
.....
- zařazen do hiporehabilitace již dříve (místo, frekvence.):.....
.....
- poslední rtg. kyčel. kloubu (datum, popis) – u urč. dg.:.....
.....
.....

Popřípadě prosíme přiložit zprávu fyzioterapeuta.

Souhlasím se zařazením dítěte do programu hiporehabilitace.

Datum:

Potvrzení lékaře:

Jiná sdělení:

Školící středisko pro hiporehabilitaci se specializací na rehabilitaci neurologických a ortopedických obtíží a na terapii dětí s poruchou chování a učení

Vážený pane doktore,
vážená paní doktorko,

žádáme Vás o doporučení na hiporehabilitaci.

Klient se může zúčastnit 20ti minutové rehabilitace na koni 1 – 2krát týdně po dobu 3 měsíců. Jsme si vědomi nezbytnosti odborné spolupráce mezi lékařem a fyzioterapeutem pro poskytování kvalitních a účinných služeb pro klienta. Z tohoto důvodu bychom Vás rádi požádali o vyšetření před začátkem terapie a po skončení 3-měsíčního cyklu, na jehož základě posoudíme další pokračování terapie.

Pokud byste měli zájem o podrobnější informace o hiporehabilitaci, rádi Vám je poskytneme na uvedené adrese, telefonech a na našich webových stránkách.

Za OS Svítání

Jana Šimonová
vedoucí fyzioterapeutka

kancelář: Generála Píky 809/10
460 01 Liberec 1
mobil: 606 161 812
e-mail: os-svitani@email.cz

provozovna: JK Sever
Puškinova 19
460 08 Liberec – Horní Hanychov

www.os-svitani.cz